

Klassivõitlus

To 147

September

1 9 3 2

«Külvaja» kirjastus

KLASSIVÕITLUS

№ 147

September

1932

V. Ahja.

Provokatsioonist ja provokatsiooni tööriistadest

Provokatsioon on alati olnud nii tsarismi kui kodanluse võimu tugevamaks sõjariistaks võitluses töölisklassi revolutsioonilise liikumise vastu. Ühenduses kapitalistilise majanduse kriisi teravnemisega ja sel alusel klassiliste vastuolude ja klassivõitluse äärmise teravnemisega on provokatsioon võtnud fashismi ja sotsfashismi käes õige laiaulatuslise ja töölisliikumisele väga ähvardava kuju. Töölisklassi eelväe, kommunistilise partei, üheks tähtsamaks poliitiliseks ülesandeks on pidada alalist järjekindlat halastamata võitlust provokatsiooni vastu, mobiliseerides selle võitluse läbiviimiseks kõige laiemaid töölishulki.

Provokatsiooni tarvitamisel eesti kodanlus ja sotsfashistid ei seisa mitte viimasel kohal ilmas. Alates 1926. a. tarvitab eesti kodanlus ja sotsfashism ikka järjekindlamalt kapo provokatsiooni võitluses töölisklassi revolutsioonilise liikumise vastu. Kapo provokatsiooni vormid on õige mitmesugused. Nende hulgas tähtsamaks ja kardetavamaks vormiks on poliitiline provokatsioon, mille all tuleb mõista sihilikku õige peenelt väljatöötatud kapo provokatsioonilist tegevust, mille ülesandeks on töörahva revolutsiooniliste massiliste organisatsioonide tegevuse seestpoolt mõjutamine ja neis provokatsioonilise ja oportunistilise poliitika läbiviimine, et sel teel takistada töölisklassi revolutsiooniliste jõudude organiseerimist ja kasvu. Poliitilise provokatsiooni läbiviimiseks püüab kapo poetada töörahva massiliste organisatsioonide juhtivatele kohtadele oma agente ja värbeerib ning kasutab väga mitmesugusel viisil oportunistlisi, nakkseid, karjeristiliste kalduvustega ja vähem vastupidavamaid töörahva organisatsioonide juhtivaid tegelasi. Iseäranis soodsaks taimelavaks kapo poliitilisele provokatsioonile on igavärviline oportunism ja praegusel ajal peasajalikul parempoolne oportunism ning kontrevolutsiooniline trotskism töörahva organisatsioonide tegevuses.

Parempoolsed oportunistid EKP-s ei pidanud mingisugust võitlust provokatsiooni vastu ja rida äärmisi parempoolseid oportuniste, nagu see mõni aeg varem sündis trotskistidega, muutus tegelikult kapo provokaatorite abimeesteks. 1928. ja 1929. a. EKP põrandaaluse organisatsiooni parempoolne juhtimine kasvas täiesti kokku kapo provokaatoritega ja igasuguste subaatoriliste ollustega. Leppelased EKP-s hindasid alla provokatsioonivastast võitlust ja ei tõstnud seda hulgalise võitluse poliitilisele tasemele. See kõik on üheks tähtsamaks põhjuseks, mis pärast kapo poliitiline provokatsioon läi nii lopsakalt õitsema Eesti töölisliikumises viimastel aastatel. Kapo provokaatorid Grimpel, V. Kaaver, E. Jurjev, K. Kaaver, Kirikal, A. Tannebaum, H. Pumbo, Jenni Kiltmann, H. Laine, R. Laes, Muuli, Bristol, A. Piir j.t., kasutades kommunistilise partei provokatsioonivastase võitluse nõrkust ja töölishulkade mittevälvelolekut, tungisid igalepoole pahempoolsetesse töölisorganisatsioonidesse, katsusid neis oma mõju maksma panna, mis neil ka mitmel pool korda läks. Provokatsioonilist subaatorite poliitikat teostasid ETP (Eesti Tööliste Partei) pahempoolsed riigikogu rühmad, alates 1926. a., pahempoolsed ajalehed „Kiir“, „Proletaarlane“, „Edasi“, „Tööliste aeg“, „Võitluse aeg“ j.t. ning rida teisi pahempoolseid organisatsioone, kus juhtivatel kohtadel olid kapo provokaatorid — subaatorid ja mädanenud oportunistid, kes ajasid töölisvaenulist subaatorlist ja EKP vastast poliitikat. Sarnast poliitikat katsus kaitsepolitsei teostada „kehvikute“ riigikogu rühmas (Laasi ja Tomsoni kaudu), ajalehes „Meie võitluse aeg“, Tallinna-Harjumaa am.-üh. kesknõukogus (Jurjev ja teised väljaheidetud provokaatorid) ja mõnedes teistes organisatsioonides.

Järjekindla ja otsustava võitluse algust kapo provokatsiooni vastu ja poliitiliselt selle võitluse küsimuse õieti ülesseadmist EKP poolt võib lugeda 1931. a. teisest poolest, kui partei ette võttis otsustavad sammud oma ridade puhastamiseks igasugustest provokatsioonilistest ollustest ja hakkas provokatsioonivastast võitlust viima tööliskadadesse, tõstes selle võitluse poliitilise võitluse tasemele. Et mobiliseerida hulke vihaseks võitluseks provokaatorite vastu ja tõsta hulkade valvelolekut nende kõige nurjatamate töörahva vaenlaste vastu, EKP hakkas oma ajakirjanduses ja muudes väljaannetes paljastama avalikult konkreetseid provokaatoreid ja provokatsiooni meetodeid. Tähtsamaks sammuks konkreetsete provokaatorite ja äraandjate paljastamiseks ja hulkade tõmbamiseks nende vastu võitlusse oli avalikuks tehtud provokaatorite ja äraandjate nimekirja avaldamine käesoleva aasta algul. Niisama hakkas EKP avalikult paljastama kapo provokatsioonivõtteid ja nende vastu tööliskadade järjekindlat võitlust organiseerima. EKP poolt kapo provokatsiooni paljastamine mõeldud riigikogu valimistel, „kehvikute“ riigikogu rühma töös ja pahempoolsete ametiühingute tegevuses ning sealjuures hulkade mobiliseerimine ja organiseerimine vihasesse võitlusse provokatsiooni ja oportunisti vastu oma hüüdsõnade alusel näitab, et EKP on teinud sügava pöörde ja viib enamlike järjekindlusega provokatsioonivastast võitlust laialistesse tööliskadadesse, mis tõi otsustava pöörde võitluses provokatsiooni ja oportunisti vastu kogu eesti tööliikumises *).

Enamline provokatsioonivastane võitlus peab tungima igale poole töölisorganisatsioonidesse, kus asuvad ja tegutsevad provokaatorid ja nende abimehed, kus teostatakse subaatorite poliitikat, kus tööliklassi huvide kaitsmise sildi all toimetatakse kõige kõlvatumat ja jõhkramat tööliklassi äraandmist. Provokaatorid on õelamad ja alatamad tööliklassi vaenlased. Provokatsioonivastane võitlus on lahutamata osa võitlusest kodanluse fashistilise pealetungimise vastu ja revolutsioonilise väljapääsu eest kriisist, võitlusest proletariaadi diktatuuri eest.

Et anda revolutsioonilistele töölistele, partei liigetele ja poolehoidjatele materjali selle üle, kuidas kaitsespolitsei provokatsiooni organiseeris, et juhatada kätte abinõusid selle provokatsiooni paljastamiseks, on käesolev kirjutus määratud eesti kapo poliitilise provokatsiooni selle osa paljastamiseks, mis rida aastaid aset leidnud legaalsetes töölisajalehtedes — „Uus aeg“, „Tööliste aeg“, „Võitluse aeg“ ja „Meie võitluse aeg“, missugused ajalehed ilmusid ametlikult pahempoolsete ametiühingute häälekandjatena. Töölisajaleht on kapo provokaatorite käes revolutsioonilise tööliikumise mõjutamisel ja subaatorite poliitika läbiviimisel üheks võimsaks abinõuks.

Nende ajalehtede sisu jälgimine näitab, et nendes kapo provokatsiooni mõju oli niivõrd tugev, et tegelikult nende väljaandmine ja juhtimine seisis kapo provokaatorite — subaatorite käes.

Kapo provokatsiooni võteteks või taktikaks nendes ajalehtedes on peaaesjalikult:

1. Eestimaa Kommunistilise Partei vastane võitlus ja kapo provokatsiooni toetamine ja kaitsmine pahempoolsetes töölisorganisatsioonides.

2. Kapo provokaatorite reklameerimine ja kaitsmine.

3. Subaatorite, oportunistilise passiivsuse, kodanlusele allavandumise, sektantsuse ja sotsfashistilise poliitika läbiviimine pahempoolsetes töölisorganisatsioonides „revolutsiooniliste“ sõnakõlksude katte all ja käsikäes parem- ja „pahempoolsete“ oportunistidega.

Viimast kapo provokatsioonipoliitika võttesüsteemi meie käesolevas artiklis ei puuduta, selle kohta ilmub eriartikkel, kuivõrd see kõige tähtsam ja suurem osa kapo poliitilisest provokatsioonist nõuab laiemat ja pikemat käsitust, mis selle artikli venitaks liiga pikale.

Oma provokatsiooni teostamiseks poetas kapo ülevalnimetatud ajalehtede vastutavateks ja tegevateks toimetajateks ning toimetuse liikmeteks terve rea provokaatoreid. Nüüd on juba avalikult paljastatud kommunistlikes ajakirjanduses kui kapo provokaatorid vastutavad toimetajad E. Aalbok ja A. Lindeblum, tegevad toimetajad A. Tannebaum ja E. Jurjev ning toimetuse liikmed H. Pumbo, Karin Kaaver ja nende käsik Tamson. Niisugune hulk lühikese ajaga avalikuks tehtud ja

*) Käesolev artikkel oli kirjutatud mõni aeg tagasi. Viimasel ajal on EKP saavutanud provokatsioonivastases võitluses veelgi suuremaid tagajärgi. Toim.

paljastatud provokaatoreid näitab, kui sügavale ulatavad kapo provokatsiooni juured nimetatud ajalehtedes. Peab tähendama, et provokaatorid peale avalikku nende paljastamist veel mõni aeg edasi jäid toimetuse liikmeteks ja ainult EKP energilise võitluse ja töölshulkade surve all läksid need kapo provokaatorid ajalehtede toimetustest.

EKP vastane võitlus ja kapo provokatsiooni toetamine ja kaitsmine

EKP poolt alustatud kapo provokatsiooni vastane võitlus, ettevõetud esimesed sammud provokatsioonivõtete, konkreetsete provokaatorite paljastamiseks ja töölshulkade mobiliseerimiseks ning organiseerimiseks vihasesse võitlusesse provokatsiooni vastu leidis provokaatorite mõju all olevas pahempoolsete am.-üh. häälekandjas kõige ägedamat vastupanu. Pahempoolsete am.-üh. juhatuste jämeda oportunismi tagajärjel oli nende häälekandja rida aastaid provokaatorite tööriistaks EKP vastases võitluses. EKP vastast võitlust näeme igas nende üleval nimetatud häälekandjate numbris. Esialgu see võitlus kandis rohkem varjatud kuju, aga mida enam teravnes ja kasvas provokatsiooni ja oportunismi vastane võitlus, seda teravamaks ja avalikumaks muutub ka EKP vastane võitlus. „Võitluse Ajas“ nr. 2. peetakse EKP vastast võitlust veel õige maskeritud kujul, segases mõistukõnes, kuid metsik viha EKP vastu paistab välja igast provokaatorite kirjutusest. Selle numbris provokaator E. Jurjev hädaldab, et „meie liikumise tegelased vanematest aastakäikudest“ (loe: EKP!) on hakanud vastu sõdima „hulkade arvamisele“ (loe: provokaatorite ja kõiksugu oportunistide tegevusele!) ja „unistavad heast vanast ajast“ (loe: kui pahempoolne tööliliikumine Eestis ei seisnud mitte provokaatorite ja oportunistide juhtimise all, vaid asus õigel revolutsioonilise klassivõitluse alusel!). Siin kapo provokaatorid sõdivad EKP õige poliitilise joone ja taktika vastu, mis sihitud subaatorite ja oportunistilise poliitika likvideerimisele eesti tööliliikumises, et teha pahempoolsed töölisorganisatsioonid hulgalisteks ning rajada nende tegevust revolutsioonilise klassivõitluse alusele. EKP poliitika vastu seatakse subaatorite poliitika, mis viimastel aastatel, alates 1926. a., andis pahempoolsele tööliliikumisele Eestis raskeid hoople ja on tema praeguse nõrkuse tähtsamaks põhjuseks.

Edasi provokaator E. Jurjev tõendab, et „viimase aja organisatsiooniline kriis on lõppajajärgus“. Sellega subaatorid parempoolse oportunismi sildi all püüdsid olematuks teha pahempoolsete töölisorganisatsioonide passiivsust ja kaugele mahajäämist hulkade revolutsioonilisest tõusust, millest rääkis tööliste EKP. Taheti puru silma ajada, et passiivsed, sektantsed ja oma latvades provokaatoritest ja oportunistlistest ussidest läbinäritud ametiühingud ning teised töölisorganisatsioonid pidid olema juba suutelised kasvava fashistilise pealetungimise vastu ja revolutsioonilise väljapääsu eest kriisist, et takistada EKP võitlust subaatorilise ja oportunistilise poliitika vastu nendes organisatsioonides. Käsikäes oportunistidega teevad provokaatorid kõik, et pahempoolseid ametiühinguid ja teisi töörahva hulgalisi organisatsioone hoida provokaatorilises ja oportunistilises sõiduvees. Sellepärast rääkisid nad „organisatsioonilise kriisi“ lõppemisest ja katsusid sedaviisi „lõppu“ teha provokatsiooni ning oportunismi vastasele võitlusele pahempoolses tööliliikumises Eestis. EKP õige juhtimise liin ja taktika leidis järjest kasvavat poolehoidu töörahva hulgas. „Võitluse Ajas“ nr. 5 tuli hoiatada juba üsna avalikult pahempoolseid ametiühinguid, et nad ei laseks EKP mõju neisse ametiühingutesse sisse tungida ja teda seal kasvada. „Hoidku silmad lahti ja olgu tähepanelikud juhatused kui ka üksikud liikmed, et nad ei laseks end nendest „tegelastest“ eksiteele viia, kes viimasel ajal end töolistemajas ennast aktiivsena tahavad näidata. Siin on veel mõnigi vana tuntud „tegelane“, kellele aastaid tagasi tõtt näkku õeldud... kuid tahab iseäranis viimasel ajal oma nina maksma panna ja ka poolehoidu võita, sest kaugelt on tunda isuäratavat lõhna.“ Kes see „vana tuntud tegelane“ on, kellele „tõtt näkku õeldud“ ja kes „oma nina maksma panna“ tahab? Ja missugusest „näkku ütlemisest“ jutt on? Siit näeme provokaatorite võtteid, kuidas nad püüavad kodanluse ja sotsfashistide ideoloogiat ja EKP vastast võitlust tassida poolsalaja töörahva hulka. Avalikult kollitades 1. detsembri kaotamisega ja piiritaguse juhtimisega ning „Moskva käega“, provokaatorid paljastaksid kohe oma, kui töörahva kõige nurjatute väenlaste, näo, kuid tehes seda poolsalaja ja töörahva huvide eest võitluse

tähe all ning pugesdes tihti oportunisti laia selja taha, tungib kodanluse ja sots-faschistide provokatsioon töörahva ridadesse, et neid õõnistada seestpoolt.

„V. Aeg“ nr. 5, lõpetades oma järjekordse EKP vastase artikli, kirjutab: „Puhastustöö peab algama ja see algab ja saab olema põhjalik.“ Kes on need puhastustöö tegijad, kes on pugenud „V. Aja“ seljataha? Need on A. Tannebaum, E. Jurjev, H. Pumbo, H. Laine, R. Laes, Muuli j. t. kes nüüd avalikult paljastatud EKP pooit, kui kapo agendid. Ja kelle puhastamisest töölisorganisatsioonidest võivad rääkida provokaatorid? Ainult kommunistlike ja kõikide ausate revolutsiooniliste tööliste puhastamisest, kes vastu sõdivad provokatsioonilisele ja oportunistilisele poliitilisele pahempoolsetes töörahva organisatsioonides. Kogu see kõlvatu „puhastuse tegemine“ sündis „veripunaste lippude“ varjus ja „revideerimata marksismi ja leninismi“ katte all ning pahempoolsete ametiühingute juhatuste teades ja nende poliitilisel vastutusel.

„Võitluse Aja“ järeltulija „Meie Võitluse Aeg“ jätkab veel südimalt ja vihasemalt EKP vastast võitlust. „Meie Võitluse Aja“ nr. 7 tehakse seda töölisridades kindla üksmeele ja ühtluse nõudmise katte all.

„Tööliiskonna võitluse edu esimeseks eeltingimuseks on kindel üksmeel töölisridades, neis organisatsioonides, kes tõesti tahavad võidelda töölisasja eest.“

„Sellepärast omab klassivõitluses määratu tähtsuse just võitlus igasuguste elementidega, kes püüavad killustada töölisriidade ühtlust,“ kirjutavad Jurjevid, Kaaverid, Kiltmanid, Pumbod, Laesid j. t. kapo provokaatorid. Mispärast provokaatorid püüavad EKP vastast võitlust peita „üksmeele ja ühtluse“ eest võitluse taha? Parempoolse oportunisti lakkamise ja provokatsioonivastase hulgalise võitluse puudumise pärast kommunistlike parteis ja kogu Eesti pahempoolses tööliikumises viimastel aastatel provokaatorid jõudsid võtta oma mõju alla suurema osa pahempoolseid legaalseid töörahva organisatsioonide ja et EKP võitlus on sihitud nende organisatsioonide puhastamisele provokaatoritest, oportunistidest ja igasugustest subaatorlistest ollustest ja nende mõjust, siis on arusaadav, et provokaatorite silmis iga aus tööline, kes pooldab EKP poliitikat, on „lõhkuja“ ja üksmeele ning ühtluse „hävitaja“. Provokaatorid räägivad, et tööliisklassi võitluse edu esimeseks eeltingimuseks on kindel üksmeel töölisridades üldse, kuid revolutsiooniline tööline küsib, missuguse poliitika alusel peab loodama see üksmeel ja ühtlus? Kas revolutsioonilise klassivõitluse alusel, mida näitab tööliisklassile EKP või subaatorvite töörahva vaenulise poliitika põhjal, mida ajavad Jurjevid, Laesid, Tamsonid j. t.? Üksmeelt ja ühtlust töörahval oma vaenlastega olla ei saa. Niisugust ühtlust aga juttustavad Laesid, Jurjevid ja teised nendesugused.

Et EKP vastast võitlust maskeerida ja subaatorvite poliitika kaitsmisele rohkem kaalu anda, provokaatorid püüavad rääkida silmakirjalikult, et nemad seadvat omale eeskujuks Üleliidulise Kommunistlike Partei võitluse enamlike liini eest.

„Meie ridades peab valitsema ka teatud sallimatus igasuguste paendlike kalduvuste vastu, eriti aga „taskusotsialismi“ vastu. Vene enamlike partei tõusis kõige tugevamaks tööliste parteiks maailmas ja saavutas suurema võidu just selle tõttu, et tema oli leppimatus vastolus igasuguste paendlaste ja kallakutega“ (meie sõnendus, V. A.) kirjutab „M. V. Aeg“ nr. 7. ÜKP leppimatut võitlust enamlike liini eest igasuguse oportunisti ja subaatorvite vastu püüavad kapo provokaatorid kujutada võitlusena „eriti taskusotsialismi“ vastu, mille all nad mõistavad võitlust üksmeele ja ühtluse eest, s. o. töörahva vaenulise subaatorvite liini eest. ÜKP ajalugu pakub väga palju õpetlikku eeskujut, kuidas tarvis kõige vihasemat võitlust pidada niisuguste „üksmeele“ ja „ühtluse“ nõudjate vastu. Provokaatorid solgivad enamlike liini sellega, et nad ei räägi (ega võigi rääkida) subaatorvite poliitika ja parempoolse oportunisti vastasest võitlusest, mis praegu tööliisklassisorganisatsioonides peatähtsusega on, vaid räägivad võitlusest „taskusotsialismi“ vastu. Ka termin „taskusotsialism“ ei ole enamlike, vaid seda sõna on alati tarvitanud kodanlus ja sotsfaschism kommunistlike partei laimamiseks. See pole juhuslik, et subaatorvid niisugust sõna tarvitavad, see näitab nende ideoloogilist ühtlust kodanluse ja sotsfaschismiga.

„Klassiteadlik prolet. (? ! V. A.)... algab karmi ning halastamatut võitlust ka igasuguse provokatsioon- ja laimujuttude levitajate vastu, kes alatute võtetega püüavad mustata tööliikumise aktiivsemaid liikmeid“, kirjutab „M. V. Aeg“ nr. 8. Missuguste „laimujuttude levitajate“ vastu ja „tööliikumise aktiivsete liikmete“ kaitsmaks võtab siin sõna „M. V. Aeg“? Kuivõrd „M. V. Aja“ toimetuses olid

E. Jurjev, Karin Kaaver ja Helene Pumbo, keda EKP avalikult paljastas kui kapo provokaatoreid, ja „M. V. Aeg“ sõnagi ei räägi EKP poolt avalikult paljastatud provokaatorite väljapeksmisest töölisorganisatsioonidest, siis ei ole siin kahtlust, et „M. V. Aeg“ „karmi ja halastamatut võitlust“ kuulutab EKP-le ja tema poolehoidjatele, kes pidavat laimujutte levitama sarnaste „aktiivsete töölisliikumise tegelaste“ kohta, kui seda on E. Jurjev, K. Kaaver, H. Pumbo, R. Laes, Bristol j. t. kapo agendid. Kas sm. Lehtpuu hiljutine tapmine kodanluse ja sotsfaschismi kohtuotsusel ei ole ka küllalt selgeks „karmi ja halastamatu võitluse“ peegelduseks?

„M. V. Ajas“ nr. 10. kapo provokaatorid katsuvad äratada töölisulkaades umbesku EKP paljastuse vastu sellega, et nad püüavad seletada provokatsiooni paljastusi kui eksisammu, mis EKP teinud, kuid ei tahtvat seda avalikult tunnistada.

„Kas on sarnane asi võimalik, et kõigil maal, nagu Saksas, Ameerikas, N. Liidus jne teevad pahempoolsete org. juhid vigu, tunnustavad avalikult omi eksimusi ja paendlust, kuna meie väikse eesti pahempoolsete org. juhid on ilmeksimatud?“ küsib silmakirjalikult „M. V. Aeg“ nr. 10. EKP omas hiljutises lendlehes paljastas juba selle nuhkide võtte ja näitas, kuidas tema, EKP, toimetab provokatsiooni ja provokaatorite paljastust. Ei saa olla kahtlust, et EKP kauaaegsed klassivõitluse kogemused hoiavad EKP-d eksisammude eest provokaatorite avalikul paljastamisel. Juhuslikud inimesed ja andmed ei mängi mingit osa EKP poolt provokaatorite paljastamise juures. Alati, kui tekib kahtlus provokatsioonis mõne töölisliikumise tegelase kohta, siis EKP jälgib tähepanelikult kogu tema poliitilist tegevust ja ülespidamist nii minevikus kui olevikus ja teeb oma otsuse ainult täiesti ustavate tõenduste ja andmete põhjal. Nii et avalikult EKP paljastab ainult neid provokaatoreid, kelle provokatsioonilise tegevuse kohta EKP-l on täiesti kindlad ja ustavad, oma liikmete kaudu mitmelt poolt järele kontrollleeritud andmed. Ainult töörahva vaenlased, kodanlus ja sotsiaalfaschism ning nende käsikud, provokaatorid, võivad välja tulla umbusalduse äratamiseks EKP paljastuste vastu.

Oma jälgede segamiseks ja hulkaade eksiteele viimiseks püüavad provokaatoridki provokatsioonis süüdistada ausaid proletaarlasi, kes aktiivsemalt välja astuvad kapo provokatsiooni ja provokaatorite vastu. Provokaatorite paljastamises ja nende vastu võitlemises tuleb tähelepanna, et avalikult provokatsioonis süüdistada ja provokaatoriks kuulutada võib ainult neid inimesi, keda EKP avalikult juba paljastanud mõnes omas väljaandes. Kui ühel või teisel seltsimehel tekib kahtlus, ehk on andmeid mõne tegelase kahtlustamiseks või süüdistamiseks provokatsioonis, keda EKP selles veel avalikult paljastanud ei ole, siis ei tohi ta hakata seda tegelast kohe avalikult kahtlustama või süüdistama provokatsioonis, vaid tuleb võtta kõik abinõud käsile, et oma kahtlustust või süüdistust teatada EKP-le. Eriti praeguses keerulises provokatsiooni õhkkonnas on sarnane organiseeritud teguviis tingimata tarvilik. Sest nende paljastuste, mis ei ole veel leidnud kinnitust EKP avalikus väljaandes, organiseerijad on tihti kapo agendid või nende käsikud, kes sellega tahavad töölisulkaadeks eksiteele viia ja EKP provokatsioonivastast võitlust nurja ajada.

„M. V. Aeg“ nr. 16 kirjutab nende inimeste kohta, keda tema süüdistab provokatsioonis ja ristib kapo provokaatoriks, kelle kohta aga EKP väljaandes mingisuguseid kahtlustusi ega süüdistusi ei ole:

„Kui neidsamu inimesi taheti aga praktilisele tegevusele kaasa tõmmata ja kui oodati, et nad ehk ise näitavad paremaid töömeetode ja energilisemat teotsemist, siis imelikul kombel ei saanud neist kellegist asja“ (nr. 17). Kas siis provokaatorid pidid näitama paremaid töömeetode? Selge on, et „M. V. Aeg“ ei räägi siin tõelisest provokatsioonist, vaid ausatest proletaarlastest, EKP poolehoidjatest, keda taheti tõmmata subaatorite poliitika praktilisele teostamisele ja kes sellest lahti ütlesid. See näitab, missugune võlts ja silmakirjalik on „M. V. Aja“ „provokatsioonivastane võitlus“ ja kuidas „M. V. Aja“ tõendused üksteisele risti vastu käivad.

Ühelgi ausal töölisel ei või olla kõhklemist ja kahte arvamist kapo provokaatorite ja äraandjate vastu võitlemisel. Ühelgi proletaarlasel ei või provokaatori vastu olla teist tunnet kui piirita klassiviha. Kuid kuidas seletada seda, et „M. V. Aeg“ kutsub kapod ettevaatusele ja hoiatab teda omale kahjutegemise eest:

„Et selliseid rünnakuid sageli liig ettevaatamatult ja oskamatult ette võetakse, selgub sellest, et kõik mõtlejad töölised ikkagi õige seisukorra võtavad.“

„Kui kestab sarnane provokatsioon kauemat aega, siis võib ta muutuda nende algajatele enestele kahjulikuks,“ hoiatab „M. V. Aeg“ nr. 10. „M. V. Aja“ suhaatoid teavad väga hästi, et sellega, et nad EKP paljastusi provokatsiooniks tembeldavad ja EKP ja tema poolehoidjaid provokatsioonis süüdistavad, siiski kaugele ei jõua ja nad püüavad igatmoodi hulkade usku EKP paljastustesse kõigutada, sellepärast nad tõstavadki kisa, et EKP talitab liig „ettevaatamatult ja oskamatult“ provokaatorite paljastamiseks. Meie juba eelpool nägime neid provokaatorite „süüdistusi“, mis on kodanluse ja sotsfaschismi laimu lihtne kordamine. EKP paljastuse tõttu ja tölishulkade pealesurumise teel muutub kapo provokaatorite jalgealune ikka tulisemaks. „Meie Võitluse Ajas“ nr. 16 kapo provokaatorid saavad maha järjekordse kirjutusega Rumeenia kapo provokatsioonist, mille all nad „kavalalt“ just kui „kommunistid“ kirjeldavad Eesti kapo tegevust. Kuivõrd see kirjutus toob rea huvitavaid fakte kapo tõelisest provokatsioonist, mis provokaatorite eneste paljastamisele osalt kaasa aitavad, siis toome sealt pikema väljavõtte:

„Võtame näiteks Rumeenia. Seal kulutab riik miljoneid aastas paljalt kodanluse poolametlike käsikute ülalpidamiseks, kes on määratud tegutsema eriti sarnaseis kohtades, kus asuvad töölisorganisatsioonid.“

„Võimude võtted, provokatsioonid ja töölisliikumise vastu sihitud saherdamised on seal niivõrd peenelt välja töötatud, et tegutsemine organisatsioonides on õieti rasked.“

„Võimude taktika seal töölisliikumise vastu võitlemisel ja aktiivsemate tegelaste tegevusest väljalõõmised on umbes järgmine: Alul, kui liikumisse tekib uus inimene ning kui nad inimese võimeid veel ei tunne, siis lastakse teda natuke aega vabalt tegutseda. Kui leitakse, et inimene kuigi kindel ei ole, kuid siiski poolehoidu ja usalduse võitnud aktiivsemate seltsimeeste seas, siis tehakse teatud poolt ettepanek — astuda teatud asutuse teenistusse, sest ühel „viisakal ja kenal inimesel“ peaks olema mõni kergem amet.“

„Kui inimene selle ettepaneku kategooriliselt tagasi lükkab, siis hirmutatakse teda veel mitmet moodi, lubatakse näiteks töökoht käest ära võtta, ajades asjad niikaugele, et tal tööpoolest edaspidine teenistuse leidmine osutub võimatuks. Ühesõnaga — tahetakse „verest välja lüüa selle asutuse kõikvõimsusega.“

„Kui kõigele vaatamata need katsed tagajärgi ei anna, siis alustab tööd kõige peenemalt väljatöötatud provokatsiooni aparaat. Tegelasiks on siis selle asutuse mitteametlikud käsikud, kuid kellel on ühtlasi teatav poolehoid töölis-konnas. Poolehoid seepärast, et töörahvas ei tea nende õiget leivaisa. Tähtsam abinõu omas tegevuses on neil laialine aktiivsemate inimeste mustamine.“ (Meie allakriipsutused. V. A.).

Siit kuuleme, et eesti kodanlus kulutab miljoneid aastas kapo provokaatorite „poolametlikkude käsikute“ ülalpidamiseks. Provokatsioon, mis revolutsioonilise töölisliikumise vastu sihitud, on peenelt välja töötatud. Igale uuele inimesele, kes töölisliikumisse astub, tehakse kapo poolt ettepanek provokaatoriks hakata. Kui ta selle ettepaneku tagasi lükkab, siis hirmutab kapo teda mitmet moodi, et teda „verest välja lüüa kapo kõikvõimsusega.“ Kapo provokatsiooniparaat on kõige peenemalt välja töötatud. Kuid tähtsam abinõu kapo tegevuses olevat aktiivsemate inimeste mustamine. See on küll üks kapo võte, kuid mitte kõige tähtsam võte, vaid abivõte. Terve hulga teiste veel peenemate ja tähtsamate võtete kõrval on töörahva juhtide ja teiste kodanluse ja sotsfaschistide poolt vihatud töölisorganisatsioonide tegelaste igasugune sopaga pildumine ja nende kohta valeteadete laiali laotamine. Kuid missugusest ja kelle mustamisest räägib „M. V. Aeg“? Kodanlus ja sotsfaschistid valavad iga päev vaatide viisi soppa eesti tööliklassi ainukese juhi, EKP, ja tema liikmete ning maailma proletariaadi isamaa ning kindluse — Nõukogude Liidu peale. Kas „M. V. Aeg“ mõtleb seda mustamist? Ehk jälle kallaletungimist ja provokatsioonist süüdistamist kahtlaste olluste poolt pahempoolsetes töölisorganisatsioonides ausatele proletaarlastele, keda EKP oma väljaannetes süüdistanud ei ole? Ei, „M. V. Aeg“ ei astu välja mitte EKP ja ühegi ausa proletaarlaste kaitseks kodanluse ja sotsfaschistide ning nende agentide sepsitsetud nurjatu laimu ja poriloopimise vastu. „M. V. Aja“ poriloopimise alaliseks märgilauaks on olnud EKP tegelased ja ka teised ausad proletaarlaste, kes provokatsiooni vastu välja astuvad, mille kinnituseks meie juba tõime ja allpool veelgi toome tõendavaid fakte. Meil oli juhus juba eelpool tõendada, et „Meie Võitluse Aeg“ räägib niisuguste „paremate ja aktiivsemate“

tegelaste mustamisest, kes EKP poolt avalikult paljastatud kui kapo agendid ja töörahva nurjatamad äraandjad, nagu E. Jurjev, J. Kiltmann, H. Pumbo, R. Laes j. t.

Et „M. V. Aeg“ provokatsiooni vastu ei võitle, vaid et ta tema läbiviijana ja kaitsjana esineb, näitab ka see, et tema sõnagi ei räägi sarnastest kapo võtetest, nagu kapo agentide saatmine töölisesitustesse (riigikogu kehvikute rühma — R. Laes, töölisdelegatsiooni — H. Pumbo, pahempoolsete am. üh. häälekandja toimetusse — Tannebaum, Aalbok, Lindeblum, Jurjev, Pumbo, K. Kaaver j. t. jne, jne) subaatoivlise ja oportunistlise poliitika läbiviimiseks pahempoolses töölisliikumises.

„Meie Võitluse Aja“ 18. numbri juhtkirjas tuuakse veel näiteid „rumeenia kapo“ tegevusest selleks, et hulkade usaldust kõigutada EKP paljastuste kohta. Seal kirjutatakse:

„Nüüd võiks sellele veel juurde lisada ühe väikese näite sealse kapo trikkidest. Nimelt oli kodanluse käsikul korda läinud ühte rumeenia naistööliste ametiühingu juhatusse sisse poetuda.“

„Kapo käsul läksid selles am.-ühingu juhatuses olevad käsikud (võib olla olla nende hulgas ka neid, kes lasid endid lihtsalt sisse vedada käsikuist) N. Liidu saatkonda ja andsid kõige võimatumaid teateid paremate sl. ja sm. kohta, et nende teadete tõepärasus saatkonnas kahtlust ei tekitaks võeti kaasa ka am.-ühingu pitsat. Tagajärg oli muidugi vägagi soodne ja meelepärane rumeenia kodanlusele ja ka Kapole.“

„Terve rida paremaid sl. ja sm. oli muutunud N. Liidus viibivate seltsimeeste silmsilm provokaatoriteks ja nuhkideks.“ („Meie Võitluse Aja“ allakriipsutused. V. A.)

Siin püütakse „seletada“, kuidas sündis provokaatorite paljastamine EKP poolt. Paljastuste aluseks olevat kapo sihilik informatsioon, kelle käsikud selle edasi annud Nõukogude Liidu seltsimeestele läbi Nõukogude Liidu saatkonna. Sellega tahetakse, esiteks, olematuks teha EKP ja tema paljastused tembeldada „Moskva käe“ tööks. ja teiseks, jälle tõsta kodanluse provokatsioonilist kisa Nõukogude saatkonna „kommunistilise kihutustöö“ üle.

EKP „likvideerimisest“ oleme alati kuulnud kapolt ja kodanluse ajakirjandusest peale iga järjekorralist EKP üksikute organisatsioonide rüüstamist, niisama „Moskva käsi“, „Moskva instruksioonid“ ja „Nõukogude saatkonna kommunistiline kihutustöö“ on alati kogu rahvusvahelise kodanluse provokatsiooniliseks võtteks olnud Nõukogude Liidu vastase sõja õhutamisel ja ettevalmistamisel. Mida rohkem „Meie Võitluse Ajas“ provokaatorid on sunnitud sõna võtma enesekaitseks, seda selgemaks nende kõlvatu töörahvavaenuline subaatoivline nägu muutub. Liiga silmatorkavalt provokaatorlik on nimetada EKP põrandaalust tegevust ning provokaatorite ja subaatoivlise poliitika vastast võitlust „Nõukogude Liidu seltsimeeste arvamiseks“ ja pealegi veel „kapo informatsiooni alusel“. „See annab ainult tunnistust“ sellest paanikast, mis provokaatorite seas valitseb.

See on kodanluse ja sotsfaschistide ajalehtede neegripoiste provokatsiooni edasikandmine ja kordamine töölisajalehes.

Kogu kodanline ajakirjandus, iseäranis elukutseliste provokaatorite, sotsfaschistide, „Rahva sõna“ on „M. V. Ajale“ kõigest jõust abiks selle tõendamiseks, et provokatsiooni paljastused on „N. Liidu seltsimeeste arvamisest“, „EKP häälekandja“, „Leningradi Edasi“ „päheandmine kehvikutele“. Nii sihikindlalt püütakse teha sarnast kihutustööd selleks, et seisma panna töölihulkade minekut Eestimaa Kommunistilise Partei lipu alla, sest kui provokaatorite paljastamine sündivat „Edasi“ poolt, siis hulgad pidavat kahtlema, kas Eestimaa Kommunistiline Partei veel toetab niisugust paljastamist, et kas veel mitte „täielikku informatsiooni“ saamisel mõnegi provokaatori pealt süüdistust maha ei võeta jne. Teiselt poolt püütakse rääsata, et EKP-d „Eestis üldse ei ole,“ vaid tema asuvat Nõukogude Liidus. Seesugune alatu vale ja laim on juba nii vana, et eesti töölisel tema vastu kõrvad tummaks on jäänud. Ainult niisugused värsked „aktiivsed töölisliikumise tegelased“ nagu E. Jurjev, R. Laes j. t. ja nende käsikud Tamsonid võivad „mitte sellest teada“. Kui EKP-d „Eestis ei ole“, millega siis seda seletada, et sellesamas Eestis ilmuvad üle maa peaaegu igapäev EKP värsked väljaanded, milledest eesti töörahvas varem kuuleb Jurjevite, Laeside, Tamsonite j. t. jõledast töörahva äraandmisest, kui see teatavaks saab meie Leningradi seltsimeestele ja „Edasile“. Seda võivad igal ajal tõendada sajad ja tuhanded töölisi ja külakehvikuid ning sellepärast kasvab ka nende arusaamine ja viha kapo agentide jõleda provokatsioonitöö vastu ja sellepärast peavad ka Jurjevid, Karin Kaaverid j. t. kümneid teisi provokaatoreid maha jätma „oma seisukohad“

töölisorganisatsioonides ning püüavad Tamsonite ja teiste oma käsikute kaudu jätkata EKP ja tema poolehoidjate mustamist. „M. V. Aeg“ võitleb provokatsiooni paljastamiste ja EKP vastu ühes väerinnas kodanluse ja sotsfaschistide ajakirjandusega.

„M. V. Ajas“ nr. 18 leiame pika artikli kriiskava pealkirja all „Maha provokaatorid“. Seal räägitakse, et provokaatorite jaoks on „võllad,“ kuid sõnagi ei ole seal öeldud selle kohta, kes on provokaatorid, kus neid leida võib, milles seisab provokatsioon, missuguseid võtteid provokaatorid tarvitavad oma töös ja endi varjamiseks. Lihtsalt karjuda „Maha provokaatorid“ on provokaatorite võtte, et päästa ennast kahtlustamiste ja paljastamiste eest. Niiviisi „võitleb“ provokaatorite ja provokatsiooni vastu „M. V. Aeg“.

Kuid sellesamas artiklis „Maha provokaatorid“ sõditakse „teatava organisatsiooni“ (loe: EKP) vastu, kelle „idiotlikkudest vabatahtlikkudest käsilastest“ (loe EKP poolehoidjatest ja üldse revolutsioonilistest töölistest) „M. V. Aja“ kaitsealused pidavat „vabanema“. Veel selgemalt nühkide seisukohti väljendada, kui siin seda teeb „M. V. Ajas“ provokaatorite käsik Tamson, on võimata. Töölised peavad küsima pahempoolsete ametiühingute juhatuste käest, kuidas oli võimalik Tamsonite poetamine töölisajalehe toimetusse.

Ja seesama kärnkonn ja EKP õgija Tamson tuleb veel seletama tööliste, et provokaatorite paljastamine olevat EKP saladus, kuid „iga saladuse teisele edasi sosistaja on ise teadlikult ehk teadvusetult provokaator“. Nii siis, mitte kapo agendid pole provokaatorid, vaid provokaatorite paljastajad ja provokatsiooni vastu võitlejad. Tamsoni selle jõhkra seletuse taga seisab õige sügav provokaatorlik võtte mitte üksi provokaatorite kaitsmises, vaid üldse EKP vastases võitluses. Kodanluse ja sotsiaalfaschistide „demokraatia“ on kihutanud EKP sügavale põranda alla. EKP, iõõtades rasketes põrandaalustes tingimustes, püüab teha kõik, et olla alalises sidemes töölishulkadega. Oma avalikkude põrandaaluste väljaannete kaudu räägib ta hulkadega ja iga ausa proletaarlase kohus on, saades mõne EKP väljaande, võimalust mööda edasi anda seda teisele proletaarlasele, ehk tutvustada laialisi töörahva hulke suusõnal selle sisuga. See on muuseas tee, mille kaudu EKP juhtimine tungib kõige laiematesse hulkadesse. Kes võitlevad EKP väljaannete ja seisukohtade laiadesse töörahva hulkadesse viimise vastu? Kodanlus ja sotsfaschism ja nende erioorganisatsioon — kapo. Tehes saladuseks seda, milles midagi saladust ei ole, nagu avalikud EKP väljaanded ja paljastused, mis on määratud teadmiseks laiadele hulkadele, tahavad „M. V. Aja“ subaatoovid ja kogu kodanlust ning sotsfaschism takistada EKP mõju tungimist hulkadesse ja vee peal hoida provokaatoreid nende kõlvatu tegevuse jätkamiseks töörahva organisatsioonides. „Edaspidi, kui keegi kedagi kahtlustab, on sinu kohus nõuda, et see kahtlustus sünniks ausalt — kas otse kahtlustatavate näkku ehk mingisuguste tõsiste faktide põhjal, mitte aga „mõistaandmist“ ega seljataguse rääkimise läbi,“ kirjutab edasi Tamson „M. V. Ajas“ nr. 18. Kas EKP oma väljaannetes pole avalikult näkku öelnud tema poolt paljastatud provokaatoritele? Kas avalik paljastamine kommunistlikes ajakirjanduses on mõistaandmine?

Tamsonite poolt „lugupidamise“ ja „aususe“ nõudmise sihiks on see, et teha võimatuks legaalsele tegelestele provokaatorite paljastamist, kuivõrd nende käest nõutakse veel tõendada seda, mis põranda all ammu juba tõendatud ja avalikult proletaarlastele teatavaks tehtud.

Tamsonid isegi ähvardasid „proletaarlikult“ vastutusele võtta ja boikoteerida igat ausat proletaarlast, kes julgeb hakata provokaatoreid avalikult paljastama ja astub võitlusesse kodanluse ja sotsfaschismi kõige teravama sõjariista — provokatsiooni vastu. Tamson („M. V. A.“ nr. 21) teatab, et EKP paljastused „ei vasta kõige vähemalgi määral tõele“ ja võtab kõik avalikult paljastatud provokaatorid ja äraandjad oma kaitse alla. Tamson ütles siin avalikult välja, et tema ideelisteks isadeks on kapo provokaatorid Mihkalaid, Grimpelid, Kaaverid, Jurjevid, Kiltmannid, Laesid, Pumbod, Piirid j.t. töörahva nurjatud äraandjad ja veristajad, kelle ideelised juhid ja isad on omakord sotsfaschistid Martnad, Reid, Joonased, Astid, Juhansonid, Gustavsonid j. t.

Provokaatorite reklameerimine ja kaitsmine

Provokatsiooni teostamisel on kapole üheks raskemaks ja keerulisemaks ülesandeks provokaatorite poetamine töölisorganisatsioonidesse ja iseäranis nende juhtivatesse organitesse nii, et seda revolutsioonilised töölised ei aima ega sellest aru

ei saa. Selle kapo ülesande täitmisel kasutatakse kapo mõju all olevat töölislehte õige laialisel määral. Temas reklameeritakse, ülistatakse, puhutakse üles provokaatoreid ja kaitstakse neid igasuguste kahtlustuste vastu, et niiviisi leida nendele hulkade poolehoidu ja lugupidamist. Seda tehakse väga mitmel viisil ja kujul, alates provokaatorite väljaastumise sihilikust kirjeldamist ja lõpetades õige peenete võtetega, mis läbi viiakse kapo otsekooste näpunäidete järele ja sidemes kapo teiste aktsioonidega, et poetada provokaatorit töölisorganisatsioonidesse või luua provokaatorile autoriteet töölishulkades. Nii provokaator Aalbeki „fõstmiseks“ kirjutatakse, „Tööliste Ajas“ nr. 3: „Sirro järele kõneles sms. Aalbek, kes näitas, et sotsid kunagi töörahva huvisid kaitsnud ei ole... Ühemeelsed kiiduavaldused“..Veidi peenema võtte lelame „Tööliste Ajas“ nr. 4, kus kirjutatakse provokaatorite Tannebaumi ja Laine kohta: „Politsei, keda koosolekul õige ohrtrasti oli (vormis ja tsiviilis), lubas koosoleku kahel korral ära keelata sl. Laine ja sm. Tannebaumi kõnede ajal, et neil kõnelejalatel tuli kõne katkestada“. Ja provokaatorite Karin Kaaveri ja A. Tannebaumi kohta „Uues Ajas“ nr. 7. „Kuuldavasti on sl. Kaaver ja sm. Tannebaum teadmatutel põhjustel arreteeritud“. Niisuguseid sõnumeid võib leida pahempoolsete am.-üh. häälekandjas suure hulga. Nendes sõnumites vassitakse sihikindlalt tööelusid, mille sihiks on provokaatorite reklameerimine ja varjamine.

Kapo provokaatoritest on avalikult paljastatud Eestimaa kommunistlise partei poolt ka keegi Alexander Piir, Tartust. Tema kohta sattus „Meie Võitluse Ajasse“ nr. 1 kogemata isegi järgmine paljastav sõnum: „Seltsimehed Tartus! Kes need mehed on? M. Meister ja A. Piir? Tartu töölistmajas valitsevad nad diktatuuriga, sõimates kõiki teisi, kuna nende käes kõige jõukama am.-ühisuse juhatus. Töölisajakirjanduse panevad nad kappi seniks, kui see vanaks jääb. Omal ajal, kui Piiril jalgealune kõikuma hakkas ETP-s, puges ta kohe Abramsoni võrku, kuid töörahvas andis neile õige hinnangu, neid igal koosolekul välja vilistades. Meister ja Piir tuleksid saata ju ammu puhkusele sõnniku peale, mida nende suuvärk on loopinud ausate tööliste pihta.“ Seda provokaatorit, kes ühest provokaatorite kambast teise ronis ja kes väga hästi oma „tegevuse“ eest Tartu töölistele tuntud on ja keda viimased „austasid“ koosolekutel väljavilistamistega, oli kapol tarvis maksu mis maksab teha „lugupeetuks“ töölistegelaseks. Peale teiste oma võtete kapo kasutab oma ülesande läbiviimiseks ajalehte „Meie võitluse Aeg.“ Selle ajalehe 4. nr is älmub „süütu“ sõnum:

„Sm. Läänesaare matus Tartus.

Puhkepäeval, 21. veebr. s.a. asetas maamulda Tartu töörahvas oma parima seltsimehe. Rohke kaastunde avaldus töörahvalt, et oleme vaikes leinas. Üle 2000 tööliste saatsid sm. Läänesaare viimsele puhkepaigale. Kes ei saanud vaiki olla, oli politsei, hävitades pärgadelt süütuid linte, kus oli tähendet „leinavad poliitvangid“. Imelik tundus, miks politsei ei tunginud puusärgi kallale, mis punase lipuga oli kaetud.

Aeg on juba ukse ees vist, et enam ei saa surnud matta, vaid jäägu mädanema maa peale.

Surnuail vangistati matusekõnede pidajad. „Internatsionaali“ laulmise ajal tatieti vist veelgi vangistada, inimesed valgusid aga laiali.

Politsei keelas pärgade hoiulepanemise surnuaiavahi majas, isegi vahi puukuuri ei lubatud panna.“ (Meie allakriipsutused. V. A.)

Siin ainult tehakse töölishulkadele teatavaks, et sm. Läänesaare (kes kodanluse ja sotsfaschistide türmis kauaaegse istumise järele jättis oma tervise ja kohe peale vangist väljatulemist suri) matusel politsei toimetas arreteerimisi. Siin ei tooda isegi arreteeritute nimesid, et asi paistaks „eht“ olema. „Meie Võitluse Aja“ nr. 17 juba leiame pikema ja põhjalikuma seletuse arreteerimiste tagajärgedest sm. Läänesaare hual:

„20. mail s.a. oli Tartus väga iseloomustav protsess. **Sm. Aleks. Piiri süüdistati riigiasutuste — nimelt vangimajade vastu viha äratamises.** (Nii siis korralik kodanik armastagu vangimajal) Lisaks sm. Läänesaare hauakõnele pandi Piirile süüks, et ta 15. nov. l. a. olla öelnud avalikul koosolekul: „Eestis tuleb varem või hiljem — ma ei tea ütelda — kap. kord maha lüüa, abiks võttes sotsialistlik majanduskord, nagu see on N. Liidus. Meil ei ole tööstusemaa, vaid nagu öeldakse põlumajanduslik riik — kartohvelnaja respublika.

Protsessil on 16 tunnistajat, neist 2 kaitsepolitseinikku. Kaitsepolitseinik Ed. Riis tõendab, kuidas ta sm. Piiri hauakõnet Läänesaarele kaks sammu Piiri selja taga ülesse märkinud. Piir nimetanud E. Vabariigi vanglaid piinakongideks, kus parimaid töölispoegi piinatavat. Kohtuuriija juures antud Ed. Riisi seletusest selgub, et Ed. Riis seisnud otse haua ääres. Ning veel iseloomustav — ükski 14 teisest tunnistajatest pole üldse Riisi kalmistul näinud, ei ühtki meest pliiats ja paber käes ülestähendusi tegemas näinud, olgugi, et kolm tunnistajat on seisnud sm. Piiri seljataga 2—3 sammu. Veel rohkem. Üldse sarnaseid sõnu, mida on toodud aktis, pole keegi — peale Riisi kuulnud. Küll aga kodanik Laegasküla kirjeldab, kuidas sm. P. kisti haa juurest ära, keegi vanem naine hüüdnud: „Lastagu surnu ära matta“ — politseinikud hakanud ka seda kiskuma jne.

Ka „kartohvelnaja respublika“ asi on iseloomustav. **Tunnistaja Meister** seletab: Ta olnud koosoleku juhataja. Politseinik teatab: Kui koosolekul räägitakse midagi lubamatut, ta teeb märkuse või koguni lõpetab koosoleku. Midagi selletaolist aga ei juhtunud sm. Piiri kõne ajal. Ning milleks üldse politsei viibib siis koosolekul.

Prokurör nõuab § ulatuses kõrgemat karistust: „**On tegemist riigivastastega.**“ **Kaks tunnistajat tõendavad seda. Teisi aga ei saavat võtta**, sest osa olevat riigivastase tegevuse eest karistatud ja osa olevat pahempoolses töölisliikumises osavõtjad. Justkui Eestis ei maksaks enam kodanike üheõiguslus. Kas siis pahempoolses töölisliikumises osavõtjad on väljaspool seadusi!

Kõhus karistab sms. Piiri 3-kuulise vangistusega „kartohvelnaja resp.“ eest. Mis siit järgneb?

Politsei sm. Piiri haua juures vangistades ei tabanud teda teo pealt. Kui politsei märkust ei teinud ja koosolekut ei lõpetanud, lubades seda sel puhul teha kui räägitakse midagi lubamatut — siis järjekult ei räägitudki lubamatut.

Võib olla aga ehk on käesolev kirjutus väike eksitus, sest paragrahvid teevad alati „õlgust“. Pealegi kui neid käsitab säärane asutus nagu seda on kodanlise riigi kohus — eriti aga töölisliikumise tegelaste suhtes.“ (Meie allakriipsutused. V. A.)

Siit kuuleme, et A. Piir on „riigivastane“ ja tema süüdi tõendasid kaks kaitsepolitsei ametnikku. Teiste tunnistajate, vististi pealetunnistajate hulgas, leiame ka M. Meisteri, keda Tartu tööliste oma sõnumis ühe pulga peale A. Piiriga asetasi. Siiski peab tõendama, et ainult kaks tunnistajat võisid tõendada A. Piiri „riigivastastest tegevusest“, aga teisi tunnistajaid „pole saanud võtta“ 16 tunnistaja hulgast, nähtavasti peale kahe kaitsepolitsei ametniku keegi midagi ei teadnud rääkida **A. Piiri riigivastastest tegevusest**, küllap nad oleks võinud rääkida A. Piirist, kui kapo provokaatorist. Ei jäeta selgituseks juurde lisamata, mispärast suur „riigivastane“ A. Piir sai väikese karistuse ja peale kohtuotsust vahil alt vabastati. Politsei ei olevat teda tabanud „teo pealt“. Missuguse teo pealt? Siin laseb kapo „targalt“ töölistel ise pead murda. Aga ikkagi kui „teo pealt“ ei tabatud, mis eest A. Piiri siis üldse karistati? Kas mitte sellepärast, et A. Piiri tööliste silmis „kannatajaks“ teha „revolutsiooni eest“!

Järgmises „Meie Võitluse Aja“ n-riis (18) saame jällegi kuulda nii mõõda minnes A. Piiri „tagakiusamisest“.

„Kui Tartu töörahvas asetis maamulda oma parema seltsimehe, siis ei saanud sellest rahu politsei. Nüüd, kus matuses neli kuud möödunud, peetakse ikka selle tõttu inimesi politsei valve all. Olevat riigivastased! Kes on siis need? Üle kuuekümne aastane vanem naisterahvas, kes ütles haul politseile „laske surnu matta“, **kui politsei vangistas sm. Aleks. Piiri**. Nende sõnade eest peab käima vana inimene iga laupäev politseis end näitamas. Kas siis tõesti nii kardetav...“ (Meie allakriipsutus, V. A.)

Otsitakse isegi välja „60-ne aastane vanem naisterahvas“, et tööliste jällegi saaks kuulda „riigivastast“ A. Piirist.

Provokaator A. Piiri lugu näitab meile selgesti, missuguseid keerulisi ja järjekindlaid samme teeb kapo, et oma provokaatorile töölisliikumises pinda luua. Aga pahempoolsed ametiühingud ei leidnud sugugi tarvis olevat võitlust pidada nende kapo alatute võtetega!

Kapo ei pörka oma provokaatorite kaitsmisel ühegi alatu sammu eest tagasi. Nii tembeldatakse kapo provokaatorite poolt, kui neil seda tarvis on enesekaitseks — iga aus proletaarlane provokaatoriks, kuna kommunistlikel parteil nende inimeste kohta provokatsiooniks paljastamiseks materjale ja alust ei ole. Selle võtte heaks

iseloomustuseks on kirjutus, mis ilmus „Meie Võitluse Ajas“ nr. 7 pealkirja all „Vastutustundmata laim“, kus kirjutatakse:

„Töölismajas on viimasel ajal kuuldavale lastud väga kahetsemiseväärt ja alusetat jutt, millega tahetakse sihilikult teatud isikute peale halba varju heita: need levitajad oleksid K-annid, L-p ja teised.

Ei tahaks siin läinud aastast lugu üles soendada, eika pikemalt meelde tuletada läinud aasta märtsikuu arreteerimisi, mis kõigile teada ka ajalehtede kaudu. Ka oli ajakirjanduses jutt äraandmisest. Olgu kuidas sellega — äraandmisega — lugu on, kuid alatuks on seda neetud igal pool, kui see vaid pole kriminaalkuriteo paljastamine.

Peab tähendama, kui kellegi kohta midagi tahetakse öelda, siis olgu ka need sõnad faktidega tõendatud, ja faktid näitavad, et süüdi äraandmises on prl. K-nn.

Et see klike küllalt oma suud taltsutada ei jõua, nil vanad, kui noored tahavad ka juhtivat osa mängida, siis olge kindlad, et teid tulevikus enam heatahtlikult ei kohelda, vaid saab maha kistud viimane hilp, mis teie autust katab.“

Provokaatorite paljastamine nimetatakse siin aluseta ja vastutustundmata laimuks, vaatamata selle peale (õigemini just selle pärast), et see paljastamine tuleb Eestimaa kommunistilise partei poolt. Seltsimehed või seltsilised, kes provokaatorite vastu välja astuvad, ristitakse provokaatoriteks ja äraandjateks. Seda ristimist ei toimetata päris lihtsalt. Kuulutada ausaid protetaarlasid provokaatoriteks on liiga libe tee kapo provokaatoritele. Et mustata ausaid töölisi, sokutatakse tihti nende hulka üldiselt paljastatud ja tuntud äraandjaid ja provokaatoreid, kes teisi provokaatoreid ka sõimavad ja „paljastavad“.

Kirjutuses „Vastutustundmata laim“ on ausate proletaarlaste hulka poetatud üks üldiselt tuntud avalikult paljastatud närusem äraandja Jenni Kiltmann, et sel teel varju heita sm-ste peale, kes välja astuvad provokaatorite paljastamisega.

A. Tannebaum on üks vanematest provokaatoritest, kes rida aastaid alatut provokatsioonitööd tegi pahempoolsetes töölisorganisatsioonides, kuni Eestimaa kommunistilisel parteil korda läks teda avalikult paljastada. Allpool näeme, kuidas sotsfaschistid ühes kapo provokaatoritega tegid kõik mis võisid, et provokaatorit A. Tannebaumi hulkade ees kahtlustustest puhtaks pesta. „Töölise Aeg“ nr. 6 kirjutab A. Tannebaumi kaitseks järgmist: „Teatavasti nõudis sotsfaschistlik Keskliit Tannebaumi, kes Tallinna maatöölise am.-üh. liige, am.-ühisusest väljaviskamist, põhjuseks tuues süüdistusi, et Tannebaum olla provokaator ja sõimanud sotside kongressil sotsenadikaeladeks, närudeks jne.

„Nüüd maalritöölise am.-ühisuse nõudmise peale anda täiendavat materjali Tannebaumi provokaatori ameti kohta, vastab keskliit:

„... keskliidul ei ole mingisuguseid materjale teie am.-ühisuse liikme Tannebaumi kahtlustamise kohta provokaatoriks, peale selle, mis selles suhtes toodi Tannebaumi kohta keskliidu kongressil.

„Eriti rõhutab E. T. Keskliidu juhatus, et peale eeltähendatud kahtlustuse jääb Tannebaumi vastu täiel määral püsima süüdistustema ülespidamise kohta E. T. Keskliidu nõukogu viimasel koosolekul, mis teeb võimatuks tema jäämise E. T. Keskliitu kuuluva am.-ühingu liikmeks.

„Kaitseme üksikuid meie hulgast nii kodanluse, kui sotsfaschistide eest!“ hüüab lõpuks „Töölise Aeg“. (Meie allakriipsutus, V. A.)

Sotsfaschistidel olid kahtlemata käes materjalid Tannebaumi provokaatori osa paljastamiseks, neid materjale oleks võinud saada ka neilt töolistelt, kes Tannebaumi paljastasid am.-üh. kongressil. Sotsfaschistid ruttasid aga kohe teatama, et neil ei ole mingisuguseid materjale Tannebaumi kahtlustamiseks. Hulkade survele olid sotsfaschistid siiski sunnitud avalikuks tehtud provokaatori välja heitma ning nad tegid seda Tannebaumi provokaatorilisele karjäärile väga soodsa ettekäände all — „vihast sotsfaschistide vastu“.

Sotsfaschistid on provokatsioonile alusepanijad ja tema ideelised juhid ning isad tööliikumises ja sellepärast sotsfaschistid ei võitle provokatsiooni vastu ega paljasta ühtegi provokaatorit. Kui nad avalikult paljastatud provokaatorile, nagu Roman Laesile, vahest pisikest „opositsiooni“ teevad, siis on see silmakirjalik provokaatorite sünamine, mille sihiks suurendada sotsfaschistlist provokatsiooni tööliikumises.

„Meie Võitluse Ajas“ nr. 18 tungitakse kallale kellegile Oskar Scheerile, kes töölisdelegaadina käis 1. mai pidustustel Nõukogude Liidus. Tema kohta kirjutatakse:

„Asi läks niikaugele, et mees saadeti delegaadina N. Liitu, esimese mai pidustusile.

„Tagasi tulles selgus huvitav asjaolu. Selle asemel, et N. Liidu seltsimeeste arvamisi mõnede isikute suhtes üle anda täies valguses, et asja näidata nii nagu ta on, hakkas Scheer „paljastama“ eestkätt neid, keda seniajani kodanluse käsikud olid suutnud juba niivõrd mustata ja kellede suhtes andmed näivad kõige vähem kontrollitud. Pealegi on need inimesed täiesti kõrval igasugusest tegevusest.

„Teisest küljest aga terve rida inimesi, kelle kohta kõigi olemasolevate andmete põhjal on päevaselge, et kogu nende senine tegevus on kasu teinud ainult kodanlusele, jättis ta täiesti puutumata, vaatamata sellele, et N. Liidu sm. on nende suhtes õigel seisukohal.

„Kellele tõi kasu Scheer, kas tööliskonnale? Ei sugugi. Selle asemel, et katsetki teha õlgeid andmeid hankida mõnede sl. ja sm. kohta, et nende tõepärasust kontrollida ja et neid andmeid igalepoole edasi levitada, talitas Scheer kui harilik sots. Pressib aina peale, et aga ennast esile tõsta. Küsime siis: „**Kas on võimalik neid andmeid siit saada?**“ Kindlasti on, sest on olemas inimesi, kes võivad tuua esile faktid.

„Vaatame edasi. Kui Scheer tahab kõikidele näidata, et tema on ikka kindel mees, siis tahaks temalt teada üht väikest pisiasja: **Kes oli see, kes käis esimesena seletust andmas võimudele delegatsiooni asjus?**

„Kust võttis „Päevaleht“ ja kogu kodanline ajakirjandus kõik need „teated“ mis delegatsioon olla teinud N. Liidus?“ (Meie allakriipsutus.)

Nagu EKP väljaannetest näha, EKP Oskar Scheeri provokatsioonis süüdistanud ei ole. Meie ei tea siin O. Scheeri kaitsta ega süüdistada, sest meie teda ei tunne, aga niikaua, kui EKP pole ühe või teise tegelase kohta oma otsust teinud, ei tohi keegi kedagi, samuti ka Oskar Scheeri avalikult tembeldada provokaatoriks. „M. V. Aja“ kirjutus oma sisult ja kokkuseadelt on provokaatorlik ja näitab juba pealiskaudselgi lugemisel, et siin Oskar Scheeri vastu nähtavasti provokatsiooni organiseeritakse. Kui O. Scheer provokaator on, siis ei oleks ta hakanud paljastama neid, keda on paljastatud avalikult kommunistlikes ajakirjanduses, nagu seda aru võib saada „M. V. Aja“ enese kirjutusest. Seda kinnitab ka see asjaolu, et „M. V. Aeg“ ei too nende tegelaste nimesid, keda O. Scheer paljastas, kuid tähendab et „Scheeri paljastused ei olevat siit“ saadud. EKP paljastusi on „M. V. Aeg“ ühes kogu kodanluse ja sotsfaschistidega alati nimetanud „mitte siit“ pärit olevateks ja eht provokaatoriliselt neid tembeldanud Leningradi „Edasi“ ja Nõukogude Liidu seltsimeeste arvamiseks jne. „M. V. Aeg“ ei räägi ka sellest, et töölisdelegatsioon Helene Pumbo oma ridadest välja heitis kui provokaatori.

Kõik need asjaolud lasevad oletada, et Oskar Scheeri poolt tehtud paljastused olid õiged. Peale selle on üldiselt teada, et provokaator Helene Pumbo oli näidanud terve rea inimeste peale, keda „Nõukogude Liidu seltsimehed“ pidavat provokaatoriteks, kuid keda tõelikult EKP provokatsioonis süüdistanud ei ole ja sellepärast ka Nõukogude Liidus keegi neid seltsimehi provokaatoriteks nimetada ei võinud. Aga „M. V. Aja“ toimetus ruttab kohe tõendama, et olevat „päevaselge“, et provokaator Helene Pumbo poolt näidatud inimesed on provokaatorid. Siit näeme, et Oskar Scheerile tungitakse kallale nende isikute poolt, kes kaitsevad provokaator Helene Pumbot ja tema kaaslasti.

Edasi „Meie Võitluse Aja“ toimetus räägib, et temal olla vähe sellest, et Eestimaa Kommunistiline Partei on kedagi paljastanud provokatsioonis, tema nõuab, et iga aus proletaarlane, kes tahab paljastada Eestimaa Kommunistlise partei poolt juba paljastatud provokaatoreid, tooks välja veel otsustamiseks kõik materjalid, mis on olemas ainult Eestimaa Kommunistlisel Parteil. Igale vähegi mõtlejale töölistele on selge, et „Meie Võitluse Aja“ toimetus sellega tahab takistada kapo provokaatorite paljastamist ning teha võimatuks hulkade võitluse provokatsiooni vastu. Sülgame niisugustele nõudjatele näkku! Sarnaste nõudmistega võivad välja tulla ainult provokaatorid ja nende käsikud. Viimaks, Oskar Scheerile heidetakse ette, et kapo teda **avalikult** esimesena kutsunud seletust andma töölisdelegatsiooni asjus. Kas kapo seda ei teinud mitte sellepärast, et siis „Meie Võitluse Aja“ oleks põhjust süüdistada Oskar Scheeri provokatsioonis? Missugustel andmetel „Meie Võitluse Aja“ toimetus süüdistab Oskar Scheeri selles, et tema andis kõik need teated kapole, mille alusel ilmus kodanlistes lehtedes informatsioon töölisdelegatsiooni sõi-

dust mööda Nõukogude Liitu? Mispärast „Meie Võitluse Aja“ toimetus ei kahtlusta töölisdelegatsioonist väljaheidetud Helene Pumbot, et tema võis olla see, kes esimesena salaja käis kaitsepolitsei komissarile Pärnale teateid andmas töölisdelegatsiooni üle? Helene Pumbot, kes avalikult paljastatud kommunistlikes ajakirjanduses kui provokaator, kes 23. mail s. a. selle eest välja heideti töölisdelegatsioonist ja lõpuks tagandati „Meie Võitluse Aja“ toimetusest, ei kahtlusta „Meie Võitluse Aja“ toimetus põrmugi. Mispärast hakati paljastustega peale Oskar Scheerist, aga mitte Helene Pumbost? Kas need faktid ei räägi küllalt selgelt, kes seisavad Oskar Scheerile kallaletungijate selja taga?

Täiendusena toome veel Tallinna-Harju Am. Kesknõukogu teadaande Oskar Scheeri üle:

„Et „Meie Võitluse Ajas“ nr. 18, 17. juunil s. a. ilmunud kirjatükis „Rohkem ettevaatust sotside ja kodanluse käsikuga“ **isiklike vastolude põhjal tungitakse sm. Scheerile kallale**, et viimane sihilikult valetateid levitanud on, **mis osa tööle ei vasta**, ning kuna see kirjatükk ilma Tall.-Harju Am. Kesknõukogu Juhatuse teadmata lehte paigutatud on, hoolimata Kesknõukogu juhatus määrusest sarnaseid kirjatükke lehes mitte ilmutada enne, kui Kesknõukogu juhatus nad läbi vaadanud ja oma otsuse nende kohta teinud on, mõistab Tall.-Harju Am. Kesknõukogu juhatus sarnast omavolilist, distsipliinivastast teguviisi ühel häälrel täiesti hukka.“ (Meie allkriipsutus. V. A.)

See teadaanne näitab, et kapo provokaatorid löid liiga üleaisa, nii et tarvis oli mahutada lehte väike parandus. Oma teadaandes Tall.-Harju Am. Kesknõukogu tunnistab, et Oskar Scheeri paljastused vastavad tööle (Oskar Scheer valetateid laiali laotanud ei ole), kuid sealsamas loeb kallaletungimise Oskar Scheerile väljakutsutuks „isiklike vastolude põhjal“ ja ei liiguta sõrmegi provokaatorite paljastamiseks ja väljapeksmiseks ajalehe toimetusest ning töölisorganisatsioonidest.

Ausal proletaarlasel, ei või olla kahte arvamist provokaatorite kohta. Provokaatorite mitte paljastamine ja mitte väljapeksmine endi keskel tähendab nende usside, kõige nurjatumate tööraha vaenlaste oma kaitse alla võtmist ja nende töölisklassile kahjuliku tegevusega täiesti nõusolekut. Seda tõendavad ja kinnitavad ka uuemad „Meie Võitluse Aja“ n-brid, kus Tall.-Harju Am. Kesknõukogu ei keela, vaid oma passiivsusega igapidi soodustab kapo provokaatorite häbemata juudasetöö jätkamist tööraha vastu, ausate proletaarlaste mustamist ja kõige metsikuma võitluse pidamist töölisklassi õige juhi, Eestimaa Kommunistilise Partei vastu.

Võitlus provokatsiooni vastu on võitlus kodanluse ja sotsiaalfaschismi vastu

Töölishulgad hakkavad ikka rohkem aru saama. missugune tähtsus on EKP võitlusel provokatsiooni vastu ja nad toetavad ikka enam seda võitlust. Sellest räägib mitmete provokaatorite reast väljalöömine selle võitluse tagajärjel, mida EKP provokatsiooni vastu peab ja hulkade aktiivsuse kasvamine, mis provokaatoreid ikka ja ikka rohkem kabuhirmu ajab ja sellega ühtlasi paljastab. Hulkades toimuvad protsessid, mis järjekindlalt arenedes viivad laialised hulgad liikvele subaatorite poliitika vastu pahempoolses töölisliikumises. Sotsfaschistid, ette nähes kapo provokaatorite pankrotti jäämist, teevad kõik, et suurendada oma mõju ja provokatsiooni töölisliikumises, demagoogiliselt end vahete vahel katsudes vastu seada paljastatud kapo provokaatoritele ja kuulutades kommunismi lõppu Eestis. Sotsfaschistid on kurjemad tööraha vaenlased ja jõledamad kodanluse provokaatorid töölisklassis. Seda on nad tõendanud oma aastate pikkuse äraandliku tegevusega. Sotsfaschistid on ja jäävad vihasemateks tööraha ja sellepärast ka töölisklassi juhi ja kogu tööraha õige huvide kaitsja EKP vaenlasteks. Võitlus kapo provokatsiooni, subaatorite poliitika vastu on lahutamata osa võitlusest kodanluse korra vastu üldse ja võitlusest sotsfaschistide, kui subaatorite ideeliste isade, juhtide ning teetasandajate vastu eriti.

Järjekindla paljastusega ja leppimata võitlusega provokatsiooni vastu töölisajakirjanduses lööb eesti töölisklass EKP juhtimisel kodanluse ja sotsfaschistide käest maha teravama provokatsioonilise sõjariista — tööraha ajakirjanduse ärakasutamise provokaatorite poolt subaatorite poliitika läbiviimiseks töölisliikumises.

Sotsiaaldemokraatia manöövrid teise sõdade ja revolutsioonide ajajärgu eel

Ikka teravamaks muutub kriis, ikka meeleheitlikumaks kapitalistide jõupingutused kriisist väljapääsu leidmiseks. Teisest küljest aga areneb ikka kiiremini sotsialismi ülesehitustöö Nõukogude Liidus. Imperialistlike sõja ja kallaletungi otsekohene hädaoht muutus Kauge Ida sündmustest saadik lähedaseks.

Meie seisame tugevate kokkupõrgete eel, proletariaadi ja kodanluse vahelise ennerägematu hiiglavõitluse lävel. See ei ole ainult majandusline võitlus katsete vastu laduda kõiki kriisi raskusi proletariaadi õlgadele; ei ole see ka ühe klassi võitlus teise klassi vastu mõnel üksikul maal. Valmib otsustav võitlus revolutsioonilise või kapitalistilise väljapääsu eest kriisist. On tulemas sarnase ulatuse ja sarnase tähtsusega sõjaline konflikt, millist ilm veel näinud pole. Meie seisame sõdade ja revolutsioonide teise ajajärgu eel. Lähenevad ajaloolised sündmused peegelduvad juba vastu. Klassivõitluse teravnemine, sõdade ja revolutsioonide teise ajajärgu lähenemine sunnib sotsiaaldemokraatiat juba nüüd, uue revolutsioonilise kriisi lävel, laialt arendama oma pahempoolseid manöövreid, et tagasi hoida hulke, takistada neid tormamast võitluse kompartei juhtimisel. Varem püüdis sotsiaaldemokraatia, kui kodanluse sotsiaalne peatugi, täita oma kapitalismi päästmise ülesannet peasjalikult sellega, et streigmurdjana välja astus igasuguste võitluste vastu, nimetades neid üleliigseteks ehk jälle „mõttetuks putshi-taktikaks“. Sõjavastast võitlust loeti ebavajalikuks, kuna mingsugusest sõjahädaohust ei võivat juttugi olla. Kui ta ka ähvardab, siis võib olla ainult Nõukogude Liidu poolt. Võitlus majandusliste nõudmiste eest on kriisi ajal aga võimatu: kõik klassid peavad kriisi ajal tooma ohvreid. Sarnane oli põhijoontes sotsiaaldemokraatia seisukoht. Aga seisukord teravneb. Töölisklassi revolutsioniseerimine võtab ikka sügavama iseloomu. Seisab eel kogu olukorra veel suurem teravnemine. Sotsiaaldemokraatlikud töölised nõuavad ikka kindlamalt võitlust töötasu kärpimise ja kapitali pealetungi vastu; nad tahavad võidelda fashismi vastu, sõja vastu, NSVL kaitseks. Neis tingimustes omandab sotsiaaldemokraatia sõjariista oma „pahema“ tiiva arsenalist, kattes end uute hilpudega. Kui alles eila sotsiaaldemokraatia karjus sellest, et sõjahädaoht olla väljamõeldud ja enamlaste poolt suureks puhutud, siis räägitakse täna juba sellest, et sõjahädaoht on muutunud otsekoheseks, aktuaalseks.

Kui alles eila sotsiaaldemokraatidel NSVLiit oli sõjahädaohtu ainus kolle ja allik, siis räägitakse täna juba Nõukogudele kallaletungi võimalusest, kutsudes silmakirjaliselt NSVL kaitsemisele. Alles eila loeti majanduslist võitlust võimatuks ja majandusliste võitluste tekkimisest peale tarvitati avalikut streigmurdmise taktikat. Täna aga püüavad sotsiaaldemokraadid selle võitluse etteotsa saada, et teda hävitada, kutsuvad üles üldstreigile „homme“, et takistada võitluste arenemist juba täna. Seal, kus kompartei juhib ja edukalt teostab streigivõitlusi, asuvad sotsiaaldemokraadid isegi üldstreigi etteotsa, et teda kahjutuks teha ja lüüa. Alles eila valitses vaade töötutele, kui alamat tõugu inimestele, täna aga alandatakse neile, nagu näiteks Saksamaal, ametiühingu liikmemaksu 10 penni võrd, et ainult ligi tõmmata neid reformistlikesse ametiühingutesse. Kui alles eila silmakirjaline võitlus fashismi vastu piirdus fashiseeruva riigi kui „vähema pahe“ toetamisega, siis nüüd vehitakse papist mõõkade ja von Papani valitsuse aadressil ja tehakse isegi juttu „koalitsioonist“ kommunistidega; kuid... esitades kommunistide tingimusena loobumist proletariaadi diktatuurist (Kautsky). Ja kõik see lastakse lendu selleks, et teostada endiselt „vähema pahe“ taktikat, et takistada hulkade edaspidist üleminekut kommunismi leeri. Ilma kõige muuta on juba see sotsiaaldemokraatlike juhtide manööverdamine tõsiste sündmuste lähenemise küllaldane tunnus.

See manööverdamine, mis teostub kogu väerinnal ja kõigil tähtsamail mail, ei ole midagi muud, kui muutunud olukorrale kohandatud sotsiaaldemokraatia kodanluse toetamise poliika.

Võtame peaküsimuse—sotsialistilise süsteemi (Nõukogude Liidu) võitluse kapitalistilise süsteemiga. Osalise stabiliseerumise ajajärgul hirmutas II Internatsionaali „pahempoolne“ juht Otto Bauer vätekodeanlasi, et peale ilmasõda on asunud

valitsevad klassid rahuarmastuse seisukohale, samal ajal kui Nõukogude Liit valmistab revolutsioonilisele sõjale.

„Kuid sellele valitsevate ja täissõnute rahuarmastusele seisavad vastu, nagu sajang tagasigi, **sõjalis-revolutsioonilised vastuvoolud**. Nende voolude kandjaks on enamlus. Tema siht on kodusõda, mis üle kasvab revolutsiooniliste rahvaste sõjaks kontrevolutsiooniliste vastu.“

Majanduslise kriisi algul rääkis II Internatsionaal ikka edasi, et sõda ähvardab NSVL poolt, kuid see sõda on juba kvalifitseeritud kui imperialistline sõda. Pärast hiina militaristide kallaletungi Ida-Hiina raudteele kirjutasid kõik sotsiaaldemokraatlikud ajalehed rahu ähvardavast „punasest imperialismist“. Näiteks räägiti Berliini s.-d. komitee 1929. a. 28. juuli üleskutses:

„Maa, kes püüab vabaneda võõrast hooldajast, tahab lõpuks saada peremeheks oma majas, tembeldatakse kommunistide poolt rahu hävitajaks. **Nõukogude Venemaa imperialism tekitab selle konflikti.**“

Pärast Jaapani kallaletungi Hiinale kirjutas „Vorwärts“, et Jaapani ja NSVL vahel olla salaleping „mõjupiirkondade“ jaotamise kohta Mandshuurias. Aga teisest küljest kirjutati provokatsiooni sihiga Nõukogude Liidu „taganemisest“ jaapani imperialismi ees.

Ja kogu selle aja jooksul, kui II Internatsionaali arvates „mingisugust sõjahädaohtu ei olnud“, teostati tegelikku sõjaettevalmistust Nõukogude Liidu vastu. Sotsiaaldemokraatia, kes tegelikult osa võttis neist eeltöödest, — nagu selgelt näitas vähemlaste-interventide protsess, — täitis selle ettevalmistuse vajamise ja ideoloogilise õigustamise ülesannet. Nüüd aga kirjutab II Internatsionaal oma otsuses:

„Praegusel ajal on jaapani väed koondatud Nõukogude Venemaa piiri äärde. See tähendab hädaohtu rahvusvahelisele rahule, mida kõigi maade töölised ei tohi osavõtmatult pealt vaadata.“

Ja edasi:

„Töölised avaldavad oma solidaarsust Nõukogude Liidu kaitsmisele, kui talle kallale tungitakse, ja naelutavad kinni rahurikkumise.“ (Tsit. 1932. a. 20. mai „Arbeiter Zeitung“ist.)

Millest sarnane ootamatu muutus? Meie seisame NSVL-le imperialistlike kallaletungi lävel. See on jõudnud laiemate hulkade teadvuseni, see erutab laiemaid hulke. Sellepärast ongi sotsiaaldemokraatial tähtis nüüd tagasi hoida tööliklassi kõigi abinõudega, muu seas ka käremeelsete sõnakõlksudega.

Tarvis on kõrvu seada II Internatsionaali sõjaeelne ja praegune seisukoht. Enne 1914. a. sõda rääkisid II Internatsionaali otsused võitlusest läheneva imperialistlike sõja vastu, ähvardades, et sõda viib revolutsioonini. Tõsi, II Internatsionaal räägib ka praegu „radikaalsel“ keelel, kuid ei loe tarvilikuks enam kas või moe pärast ki kõnelda revolutsioonist. Kuid mis kõige tähtsam: Kui 1914. a. enne ilmasõda II Internatsionaal kaasa aitas selle sõja lahtipuhkemisele oma passiivsusega, siis praegu astub ta ses sihis juba aktiivselt välja, andes ideelist varustust sõjaks ja samal ajal oma osavõtuga kodanluse riigivõimu organitest võtab osa ka sõja tegelikust organiseerimisest.

See muutub päevaselgeks, kui süveneme Zürichi desarmeerimise konverentsi „üleskutsesse“ ja II Internatsionaali t.-k. otsuse sisusse ja ära määrame, mida nad siis konkreetselt tahavad.

Tuletame meelde, kuidas Rahvasteliit toetas Jaapani kallaletungi Hiinale. Ta ei teinud seda lausa avalikult, esitas aeg-ajalt mõnesuguse nõude ka jaapanlastele. Tehti seda muidugi ainult imperialistlike maade hulkade petmise ja hiina revolutsiooniliste hulkade vastupanu halvamise sihiga. See petmiskatse kukkus läbi. Ja nüüd püüab II Internatsionaal kujutada Rahvasteliitu „jõuetuna“ ja kirjutab, et sellega on „tema autoriteet hävinenud“. Nagu oleks Rahvasteliit tõeliselt tahtnud Jaapani vastu välja astuda, kuid on selleks ainult võimetu olnud. Tegelikult ju piirdus Rahvasteliidu tegevus ainult selle fakti kinnikatismisega, et Rahvasteliidu juhtivad imperialistlikud riigid on Jaapani liitlased, kes teda järjekindlalt varustavad sõjamaterjaliga ja ühtlasi ette valmistavad kallaletungi NSVL-le Läänest. Kuid „Rahvasteliidu autoriteet on hävinenud“ sellépärast, et hulgad otsekohe sellest tüsamisest aru said, selle järgi, kuidas Genfi „väevähendamise“ konverents väljendas kõi-

kide imperialistlike riikide relvastamistahet, selle järgi, kuidas ei õnnestanud hukade eest varjata, et Jaapan saab imperialistide poolt sõjavarustust, sedamööda, kuidas kommunistlike ajakirjanduse seda igal sammul tööliste kirjade alusel paljastas. Ja vaat, niisugusel imperialistlikele valitsustele hädaohtlikul silmapilgul päästab II Internatsionaal tekkinud seisukorra, organiseerides oma „relvastusvähendamise“ konverentsi, esitades „uusi nõudeid“, ja nimelt:

„1. Jaapani vägede viibimata, vastuvaidlemata evakueerimine Schanghaist ja Mandshuuriast.

2. Jaapani vastupanu juhusel — Jaapanist diplomaatlike esindajate ja saadikute ärakutsumine.

3. Tarviduse korral majanduslike ja rahanduslike sanktsioonide tarvitusele võtmine, kui Jaapan ei avalda nõusolekut teha seda, mis nõuetav üleilmse rahu huvides.“
(„Arbeiterzeitung“, 21. mail 1932. a.)

Noh, kas need nõuded ei ole küllalt käremeelsed? Kas ei kindlusta maailma rahu? Kuid II Internatsionaal läheb veelgi kaugemale:

„Kui Jaapan, vaatamata kõigele, ei lõpeta oma agressiivseid eeltöid ja ähvardusi, siis pöörab Sotsialistlike tööliste Internatsionaal Rahvusvahelise ametiühingu föderatsioonile poole, et koos temaga takistada sõjavarustuse valmistust ja igasuguste sõjavarustuse ja kaupade vedu Jaapanisse ja boikoteerida kõiki Jaapanisse minevaid ja sealt tulevaid laevu.“ (Sealsamas.)

Kui „radikaalne“, kas pole tõsi? Isegi takistada sõjavarustuse valmistust! Kuid tegelikult on see — ainult **lobisemine**, et ära hoida **tõelist** võitlust. II Internatsionaal pöörab samade imperialistlike valitsuste poole, kes just praegu näitasid, et nad Jaapaniga seotud, temaga sammuvad ühises väerinna, mitte süüdistustega, vaid ainult üleskutsetega võtta tarvitusele „abinõud“ Jaapani vastu. Ei saa võidelda õieti Hiinale rõõvkallaletungi ja imperialistide poolt ettevalmistatava NSVL vastase sõja vastu, paljastamata seda fakti, et Jaapan ei seisa üksi, et Jaapan on — ka üks lüli imperialistlike ahelas. Kes tõelikult tahab võidelda NSV Liitu ähvardava kallaletungi vastu, see peab paljastama imperialistlike riikide, kui Jaapani liitlaste, osa, võitlema nende riikide vastu, pidama võitlust oma maa valitsuse vastu ja juba praegu, täna, igal sammul takistama massiliste väljaastumistega sõjajoonel varustamist.

II Internatsionaal lubab võitlust alata alles **peale seda**, kui imperialistlike riigid ära kutsuvad oma saadikud, Jaapan aga, vaatamata sellele, jätkab agressiivset poliitikat. II Internatsionaal ähvardab võitlusega alles peale imperialistlike riikide vahelesegamist, mis tema teada kunagi ei sünni. II Internatsionaali parteidele on väga hästi teada, et tõelikult teostub hoopis vastupidine sellele väljavaatele, mida nemad joonistavad: imperialistlike riigid mitte ainult ei kutsu ära saadikuid, vaid muretsevad veel vastavat materjalset alust sõjaks ja loovad Nõukogude Liidu vastast väerinda Läänes, et toetada Jaapani väljaastumisi Idas.

Vaat, millised on II Internatsionaali tõelised lood. See on — manööver, mille sihiks tööliklassi tagasihoidmine võitlusest imperialistlike sõja vastu nüüd, kui viimane on päevakorras. Nimelt just selle sihiga külvatakse illusioone, nagu astuksid imperialistlike riigid Jaapani vastu. Seda tehakse selleks, et aega võita NSVL vastase sõja eeltööde tõelikuks lõpuleviitmiseks.

Kuid mõnele II Internatsionaali mehele näis sarnane manööver veel mitte küllaldaselt „käremeelne“. Otto Bauer nõudis, et:

„Internatsionaal praegusel silmapilgul püsivalt üles kutsuks kogu ilma töölisi — vaatamata kõigile põhimõtetlikele vastuoludele, mis olemas demokraatlike sotsialismi ja enamuse vahel, — kartmata mingid ohvreid, igakülgselt toetama Nõukogude Liidu kaitset jaapani imperialismi vastu, kui viimane alustaks sõda Nõukogude Liidu vastu ja kõigi abinõudega võitlema iga teise riigi vastu, kes kavatseb ära kasutada Vene-Jaapani konflikti kallaletungiks Nõukogude Liidule.“
(Vaata 1932. a. 21. mai „Arbeiterzeitung“.)

Otto Bauer läheb lahku oma II Internatsionaali seltsimeestega manööverdamise meetodide küsimuses, kuid ühes — ja nimelt otsustavas punktis on ta nendega täielikult ühel meelel. Nimelt selles, et võidelda võib ainult siis, kui, kui ja kui... Seni aga on iga kodaniku esimene kohus alal hoida demokraatlik „rahu“ ja „korda“.

Et saavutada seda rahulolekut, lähebki Otto Bauer lahku meetodite suhtes oma sõpradega, püüdes sellega tagasi hoida sotsiaaldemokraatia mõju all „liig“ järsult pahemale poole pööravaid töölisi.

1907. a. Stuttgardi otsuses oli järgmine punkt:

„Kui aga sõda siiski puhkeb, on meie kohus — saavutada tema kiiremat lõpetamist ja püüda kõigest jõust ära kasutada sõja läbi tekkinud majanduslist ja poliitilist kriisi rahva üleskihutamiseks, et sellega kiirendada kapitalistlike klassivalitsuse kõrvaldamist.“

See otsus, milles nimetatud punkti tõttu (mis vastu võeti Lenini ja Luxemburgi ettepanekul) oli veel tunda revolutsioonilist vaimu, läks välja imperialistlike sõja vastase võitluse ja proletaarse revolutsiooni siduvusest... Kuid hiljem tühistati see otsus samuti, kui II Internatsionaali kõik teisedki vanded ja töötused, nende juhtide poolt ja ainult üks partei võttis tõeliselt selle otsuse oma juhtnõõriks, ja nimelt: enamlaste partei, Lenini juhtimisel.

Nüüd aga, kapitalismi üldkriisi ajajärgul, mil maailma kapitalism sepitseb kallaletungi ilma ainsale maale, kus valitseb proletariaat ja kus ehitatakse sotsialismi, kirjutab II Internatsionaal oma otsuses:

„Kui sõda, vaatamata kõigile tema ärahoiu katsetele, silski puhkeb, siis on vastavate parteide esimene kohus — juhtida kogu oma püüded töölisklassi rahvusvahelise ühtlase poliitika teostamise kindlustamisele rahu kasuks.“

Siin muidugi pole enam juttugi proletaarsest revolutsioonist. Jääb üle vaid „ühtlane rahvusvaheline poliitika“, kuid missugune poliitika, seda unustasid need härrad ütle mata.

Millisest sõjast on nüüd jutt? Sõjast sotsialismi maa vastu. Siin on nõuetav täieline selgus, millist poliitikat tuleb pidada juhusel, kui sõda siiski puhkeb. Kelle vastu tuleb võidelda? Kelle poolt seista? Vaat milles on küsimus.

Kelle poolt on II Internatsionaali juhid, seda näitab kogu nende möödunud tegevus interventsiooni heaks. See paistab läbi ka praegusest otsusest. Kas ei tõesta avalikku üleminekut just praegu paljastatud interventide leeri näiteks sarnased laused:

„Peale selle konstateerib Sotsialistline Tööliste Internatsionaal, et Nõukogude Liidu kaitse saab seda enam kindlustatud, mida enam NSVL valitsuse poliitika annab maa kõigile sotsialistlikele jõududele aktiivse osavõtu võimalusi vene revolutsiooni kaitseks.“ (Sealsamas.)

Mida aga soovivad need „sotsialistlikud jõud“, väljendub „Sotsialistitsheski Vestniku“ kirjutuses, kus vähemlased oma sihina märgivad ära eramanduslike õiguse makspanekut, s. t. just seda, mille pärast imperialistlikud riigid sõda sepitsevad NSVL vastu. II Internatsionaali hüüdsõna võib formuleerida järgmiselt: Nõukogude Liidu „kaitseks“ kukutage proletariaadi diktatuur, kutsuge vähemlasi valitsuse tüürile ja seadke jalule kapitalism. Kogu ilma töölisklass võib kaitsta nõukogudevõimu ainult tõeliselt revolutsiooniliste parteide olemasolu puhul, kes peavad võitlust järjekindlalt päevast päeva ja organiseerivad revolutsiooni omal maal. Sarnasteks parteideks on kommunistlikud parteid. Sellepärast siis ka II Internatsionaal juhib selles küsimuses peatule kommunistide vastu, kuid muidugi „Nõukogude Liidu kaitsmise“ sihiga.

„Kus kogu ilmas võib vene proletariaat leida sõpru ja toetust sel juhusel, kui jaapani imperialism tõesti valmistub kallaletungiks Nõukogude Venemaale? Tähtsusetu kommunistlikes või Lääne suurtes sotsiaaldemokraatlikes parteides? Moskva võimumehed ei soovi sellest aru saada. Kuid, võib olla, mõistavad seda kommunistlikud töölised.“ („Arbeiterzeitung“, 1932. a. 20. mail.)

Ja „sellepärast astuge s.-d. parteisse, kui soovite kaitsta Nõukogude Liitu.“ Miks siis ometi neid „tähtsusetuid kommuniste“ kapitalistlikud võimud topivad türmidesse, piinavad, maha lasevad, samal ajal, kui sotsiaaldemokraatlikud parteid, neid Nõukogude Liidu „paremaid kaitsjaid“ kutsutakse valitsuse koosseisu? Kas pole küllalt selge, et sotsiaaldemokraatia püüab teiste võtete abil saavutada sedasama, mille poole püüavad valitsevad klassid, ja nimelt: ainsa partei hävitamist, kes tõeliselt on hädaohtlik kodanusele sõja puhul NSVL vastu, ja nimelt — kommunistlike partei hävitamist. Praegu loob Inglismaal tööerakond Nõukogude Liidu „kaitse“ komiteesid.

Desarmeerimine ja Nõukogude Liit N. K.

(Genfi konverentsi puhul)

Viis aastat valmistati ette üleilmset desarmeerimise (väevähendamise) konverentsi, kuus kuud istus see konverents tänava Genfis koos, lõpetas oma „töö“ juuli lõpul ja läks laiali. Läks laiali, ilma et ainustki relva oleks ilmas kaotanud, ilma et ainsagi kompanii või eskadrilje võrd sõjavägesid oleks vähendanud. Kõik Nõukogude Liidu poolt tehtud desarmeerimise ettepanekud lükati tagasi.

Nõukogude Liit oli, on ja saab ka tulevikus olema ainus tõsine ja lõpuni järjekindel riik desarmeerimise küsimuses. Ta on seda sellepärast, et ta on proletariaadi riik, kes juba enda iseloomu poolest ei taotle imperialistlike maadeahnitsemise sihte. N. Liidu punavägi on proletarise riigi kaitseks kapitalistlike ümbruskonna, kapitalistlike riikide vastu. Ainult N. Liit võib seesugustel desarmeerimise konverentsidel esitada tõelist (ja osalist) desarmeerimise ettepanekut tingimisel, et seda teevad ühel ajal ka kõik kapitalistlikud riigid.

Minnes seesugustele konverentsidele, võttes neist osa, ei tee N. Liit endale pettelootusi nende tagajärgede suhtes. Juba 1922. aastal ütles Nõukogude delegatsioon esimees Moskvas desarmeerimise konverentsil:

„Venemaa valitsus saab väga hästi aru sellest, et praeguses riikide enamuse sotsiaal-majanduslikes korras, mis püsib ühe inimese kurnamisel teise poolt, ja ühede rahvaste kurnamisel teiste poolt, on võimata leida sarnast vahendit, mis täiesti kõrvaldaks rahvusvaheliste sõjariistus kokkupõrgete võimaluse.“

Kui sarnast vahendid kapitalistlikes korras olemas pole, millega seletada siis seda, et N. Liit valmis on selle kapitalistlike ilma imperialistlike tsilindrimeestega ühe laua taga istuma ja desarmeerimise küsimusi arutama? Selle kohta andis hea vastuse „Pravda“ (ÜK(e)P häälekandja) 1929. a. kevadel, kirjutades sel puhul, kui N. Liit Rahvaste Liidule esitas desarmeerimise kava:

„Mitte kodanliste diplomaatide pärast ei sõitnud ega sõida uuesti nõukogude delegatsioon Genfi, vaid töörahva pärast, keda nad (kodanlikud diplomaadid, N. K.) tahtsid petta...“

Hellitada selle vastuse iseloomu kohta mingisuguseid illusioone poleks mitte ainult naiivsus, vaid üleilmse proletariaadi otsekohene äraandmine...

Nõukogude delegatsioon võib ainult küsimuse üles seada; lahendada võib seda aga ainult rahvusvaheline proletariaat.“

Nii siis, mitte selleks ei võta N. Liit desarmeerimise konverentsist osa, et seal pettelootusi hellitades ilusaid sõnu teha, vaid selleks, et kogu ilma töörahva silma ees paljastada imperialistlike rõõvikute verist lõusta, et paljastada nende tegevust uute sõdade ettevalmistamisel mahedate rahukõnede suitsukatte varjul. N. Liidu apelleerimine rahvusvahelise proletariaadi, kogu ilma töörahva poole on lahutamatu osa võitlusest rahu eest, imperialistlike sõdade vastu. Sellepärast ütles Nõukogude valitsus juba 1923. aastal (15. märtsi märgukirjas), et ta „peab võimatuks, täiesti lubamatuks lasta mööda minna kõige vähematki võimalust kaasa aidata relvastuse piiramiseks.“

Sellepärast on huvitav meelde tuletada selle võitluse silmapaistvamaid tähiseid möödunud aastakümne-poolteise kestel. See aitab meid selgitada ka seda jõhkrat desarmeerimise saboteerimist, mida toimetavad imperialistlikud riigid, kogu rahvusvaheline kodanlus ja sotsiaalfaschistid.

Kohe niipea, kui kodanlus kukutatud ja riigivõim proletariaadi kätte läks, oli nõukogude valitsuse esimene dekreet — sõja ja rahu dekreet, mis kogu ilma sõdivatele rahvastele ja riikidele ettepaneku tegi sõlmida rahu „ilma anneksioonideta ja kontributsioonideta“, s. t. ilma maadevõitmiseta ja sõjatasuta. Siis rahuläbirääkimised saksa imperialistidega ja Bresti rahu, kus N. Liit suurel määral kasutas rahuläbirääkimisi imperialistide rõõvpoliitika paljastamiseks. Niipea kui kodusõjas meile kallaletungijad valgekaardlised banded puruks olid löödud ja imperialistlike riikide väeosad minema pekstud Nõukogude Venemaa territooriumilt, asus nõukogude valitsus kohe jälle rahuaja olukorra jaluleseadmisele oma ja kapitalistlike ilma vahelises läbikäimises.

1922. aasta aprillis tuli Genuas kokku majanduskonverents. Kuigi see konverents otsekohe polnud määratud desarmeerimise küsimuse arutamiseks, nõudsid

N. Liidu delegaadid, et see küsimus kohe arutamisele võetaks, sest „ilmamajanduse põhjalikum parandamine sõjahaavadest“ ilma tõsise ja otsustava desarmeerimiseta on võimata. Kõikide kapitalistlike maade delegatsioonid olid selle Nõukogude Liidu ettepaneku vastu ja prantsuse delegaat Barthou ütles sel puhul: „On küsimusi, millede kohta ma praegu kategooriliselt ütlen: ei!“ S. t. mingit juttu ei saa olla desarmeerimisest.

1922. a. juulis Haagi konverentsil kordas nõukogude valitsus oma desarmeerimise ettepanekut. Jälle lükati see kapitalistlike riikide poolt üksmeelselt tagasi.

1922. aasta detsembris tuli Moskva kokku desarmeerimise konverents. Ka see N. Liidu algatus relvastuse hävitamiseks lõppes ilma positiivsete tagajärgedeta eestkätt piiriiriikide — Poola, Soome, Eesti energilise vastuseismise pärast.

Samuti lükati tagasi Nõuk. Liidu desarmeerimise ettepanekud 1923. a. Lausanne konverentsil.

1923. aastal tuli Roomas kokku merejõudude desarmeerimise konverents, — sealgi said N. Liidu ettepanekud sama saatuse osaliseks kui varem — nad lükati tagasi, saboteeriti maha.

Kui 1928. aastal P.-Am. Ühisriikid suure kõmuga oma n.n. Kelloggi pakti valmis sepiitsesid, siis kordas N. Liit sel puhul kindlasti oma põhimõtet, et kõik seesugused lepingud jäävad vaid paberitükikeseks, kui nendega kaasas ei käi tõsine desarmeerimine. Ainult tõeline desarmeerimine garanteerib rahu ja aitab kaotada sõdu. Kuid sellest hoolimata liitus N. Liit Kelloggi paktiga, põhjendades seda sellega, et

„kuivõrd Pariisi pakt (s. t. Kelloggi pakt, mis Pariisis alla kirjutati. N. K.) riikide peale ühiskondlise arvamise ees objektiivselt teatud kohustused paneb ja võimaldab nõukogude valitsusel uuesti kõikide paktile allakirjutanud riikidele ette panna rahusaavutamise põhiküsimust — desarmeerimist, sest ainult see kindlustab sõdade ärahoidmise.“ („Pravda“ 1. sept. 1928.),

sellepärast kirjutas N. Liit sellele lepingule alla.

1927. aastast saadik võtab N. Liit osa Rahvasteliidu n.n. desarmeerimise komisjoni istangutest. 30. novembril esitas N. Liidu delegatsioon seal kõikide maa-, mere- ja õhuvägede ära kaotamise täpse projekti, mille peapunktid järgmised olid:

1. Laiali lasta kõik maa-, mere- ja õhuvägede isiklik koosseis ja keelata nende loomist edaspidi ükskõik missugusel kujul.

2. Ära hävitada igasugused relvad, mis on sõjavägede varustusel, samuti ka sõjaväe moonaladudes ja muudes hoiukohtades (sõjamooni, keemiasõja vahendid jne).

3. Likvideerida sõjalised mere- ja õhutranspordi vahendid.

4. Ära kaotada sõjalisi eesmärke taotlevad harjutused nii sõjaväelistes kui ka ühiskondlikes organisatsioonides.

5. Seadusandlisel teel ära keelata seaduslik, vabatahtlik ja värbeerimisel põhjen ev sõjaväeteenistus.

6. Seadusandlisel teel ära keelata tagavaravägede õpetamine.

7. Ära lõhkuda kindlustused, mere- ja õhuväe-baasid.

8. Likvideerida sõjatööstus ja sõjatööstuse osakonnad üldiseloومuga tööstusettevõtetes.

9. Lõpetada rahaandmine sõjajõudude peale nii riiklisest eelarvest kui ühiskondlistest allikatest.

10. Kaotada sõjaministeeriumid, mere- ja õhujõudude ministeeriumid, samuti ka kindralstaabid ja igasugused sõjaväelised valitsused ja asutused.

11. Seadusandlisel teel ära keelata sõjaline propaganda ja elanikkude sõjaline õppus, samuti noorsoo riikline ehk isetegevuline sõjaline õppus.

12. Seaduslisel teel ära keelata igasuguste relvastusliikide ja hävitusvahendite patenteerimine selleks, et kaotada nende vahendite ülesleidmise tõukejõudu.

13. Välja anda seadused, mis ülaltoodud punktide mittetäitmist loevad raskeks kuritööks.

14. Tühistada kõik nii siseriiklised kui rahvusvahelised seadusandlised sammud, mis ülaltoodud teesidele vastu käivad, ehk muuta vastavalt nende seaduseandliste aktide sisu.

Ühtlasi tegi N. Liidu delegatsioon ettepaneku jalamaid asuda täielise desarmeerimise konventsiooni väljatöötamisele ja 1928. aastal kokku kutsuda üldine desar-

meerimise konverents, kes küsimuse otsustaks N. Liidu ettepaneku 1. punktile vastavalt.

Sellele niivõrd selgele ja konkreetsele ettepanekule ei julenud kapitalistlike riikide esindajad otsekohe vastu hääletada, kartes endid sellega kogu ilma töörahva ees paljastada kui desarmeerimise mahasahkerdajad, saboteerijad. Kuid komisjonide keerdkäikudes, kuhu N. Liidu ettepanek anti, maeti see ettepanek siiski maha ja vastu võeti ebamäärane ja veniv resolutsioon, mis pealegi õigustab sõda N. Liidu vastu, kui seda vaja on.

Eriti huvitav on märkida sotsiaalfaschismi ülalpidamist sel puhul. Kogu ilma sotsiaalfaschistlik ajakirjandus tõstis N. Liidu üldise ja täielise desarmeerimise ettepaneku puhul meeletut kisa, rääkis „punasest imperialismist“ jne, ning nimetas N. Liidu ettepanekut silmakirjalikuks. Sotsiaalimperialistid Jouhaux ja Boncour nõudsid isegi, et NSV Liit desarmeerigu esimesena ja siis teevad seda ka teised riigid, sest N. Liidu sõjajõud olla ainsaks takistuseks üldise ja täieliku desarmeerimise teel. Siin näitasid sotsiaalimperialistid kodanluselegi teed ja abinõusid, kuidas N. Liitu nõrgestada, kuidas teda mustata töörahva silmis. N. Liidu delegatsiooni esimees, välisasjade rahvakomissar sm. Litvinov andis sellele sotsiaalfaschistide võttele väärilise vastuse kui ta oma kõnes ütles:

„Meie teame väga hästi, et mõnigi sooviks mitte desarmeerida, vaid lihtsalt sõjariistadeta jätta ainsat Nõukogude riiki ilmas selleks, et teda siis paljaste kätega ära kägistada. Kuid seda meie sündida ei lase. Meie ütlesime ja ütleme, et oleme nõus täiel määral teostama oma programmi sel puhul, kui sellega nõus on teised riigid.“

Desarmeerimise ettevalmistamise komisjoni V ja VI istangjärgudel (1928. 1929. ja 1930. a.) kaitses N. Liit sama energiliselt oma seisukohta desarmeerimise küsimuses. Ta esitas osalise desarmeerimise ettepaneku, kui kapitalistlised riigid täielist desarmeerimist ei soovinud. Ka see osaline desarmeerimise ettepanek saboteeriti maha ja see oli jällegi suur samm edasi imperialistlike „rahuinglite“ õige kiskjanao paljastamisel. Kõige selle juures tulid nähtavale ikka enam ja enam imperialistlike riikide eneste vahelised vastuolud, eestkätt Saksamaa ja n.n. võitjate maade vahel, mis tihtipeale Saksamaadki sundis osaliselt toetama N. Liidu ettepanekuid, muidugi oma huvides. Samuti olid tugevad lahkkelid selles küsimuses kapitalistlike riikide peres ka üheltpoolt Itaalia ja Türgimaa ning teiselt poolt imperialistlike suurriikide vahel, mis nähtavale tulid ka N. Liidu ettepanekute arutamisel.

Nii läksid aastad kapitalistlike riikide „desarmeerimise“ kõnede, deklaratsioonide ja resolutsioonide keerus, ilma et ainsatki konkreetset sammu oleks tehtud nende riikide poolt tõeliseks desarmeerimiseks. Vastuoksa, need aastad olid palavikulise relvastamise aastad. „Desarmeerimise“ komisjonis peetavate rahukõnede varjul valmistati ette uuteks imperialistlikeks sõdadeks, uueks interventsiooniks N. Liidu vastu.

Toome mõned arvud, et näidata, kuivõrd edukalt on arenenud kapitalistlike maade „desarmeerimine“ viimase aastakümne kestel.

Sõjavarustuse tehaste kuu toodang

Maad	Aastad	Patrunid (mln. tk.)	Rasked pommid (mln. tk.)	Kerged pommid (mln. tk.)	Vintpüssid (tuh. tk.)	Kerged kahurid. (tuh. tk.)	Raskekuulipildujad (tuh. tk.)
Prantsusmaa	1917.—18.	200	1,2	7,8	100	650	3
	1931.	400	2,4	10,0	200	1300	5
Inglismaa	1917.—18.	270	1,0	6,0	100	550	5
	1931.	400	1,5	9,0	200	1000	9
P. A. Ühisriigid	1917.—18.	270	0,5	2,5	300	100	14
	1931.	400	2,5	10,0	400	1000	20
Itaalia	1917.—18.	100	1,0	—	120	100	1,2
	1931.	300	2,0	—	160	600	3

Kuid veel suuremat sõjavarustuse tootmise kasvu näitab järgmine tabel, mis näitab uuemate võitlusvahendite (gaasid, keemia, lennuvägi) edenemist:

Maad	Aastad	Tankid	Lennukid	Kihvtiained
Prantsusmaa	1923.	10000 tk.	3000 tk.	4000 tuh. tonni
	1931.	20000 "	4500 "	10000 " "
P.-A. Ühisriigid	1923.	500 "	2500 "	10000 " "
	1931.	3000 "	6000 "	40000 " "
Inglismaa	1923.	550 "	1000 "	4000 " "
	1931.	1000 "	2500 "	10000 " "

Niisugused on imperialistlike riikide „desarmeerimise“ jandi tõelised tagajärjed. Sõjavarustuse tootmine on suurenenud kaks kuni kuus korda! Peale selle on relvade võitlusvõimeid, nende omadust (kiirust, laskekaugust jne) viimase aastakümne jooksul mitmekordselt parandatud.

Tuli üleilmne kapitalistlike majanduse kriis. Teravnesid vastuolud kapitalistlike maade vahel veel enam. Tekkisid uued sõjalised liidud (Prantsusmaa oma). Ja lõppude-lõpuks puhkes imperialistlike sõda Kauges Idas, — Jaapan okupeeris Mandshuuria, tungides Hiina kallale, luues vahenditu hädaohu, et N. Liidule Kauges Idas kallale tungida.

Niisuguses olukorras tuli 1932. a. algul Genfi, peale, viieaastast ettevalmistust, kokku üleilmne desarmeerimise konverents.

Nii mõnedki naiivid rahust lobisejad inimesed uskusid, et niisuguses olukorras lõppude-lõpuks kapitalistlike riigid ometigi valmis on tegema tõsiseid samme sõjajõudude ärakaotamise suunas.

Ja asi läks nii, nagu seda ainult kommunistid õieti ette ütlesid — jäi ikka samaks kapitalistlike riikide vahelise „lehmakauplemise“ paigaks, nagu ta seda desarmeerimise küsimuses alati on olnud.

Kuidas pidasid endid ülal üksikud tähtsamad kapitalistlike riigid Genfi konverentsil?

P.-A. Ühisriigid tegid algul väga humaanseid sõnakõlke ja püüdsid telgitaguste läbirääkimistega talva taguda teiste imperialistlike suurriikide vahele. Nähes aga, et see sel kujul tarvilisel määral vilja ei anna ja tõugatuna lähenevate presidendivalimiste väljavaatest, esines Hoover oma ettepanekuga vähendada kõikide maade relvastust ühe kolmandiku võrd. Hoover tahtis sellega tabada mitut kärbest korraga. Esiteks, teha suurejoonelist shesti, mis ta partei seisukohta eelolevatel P.-A.Ü. presidendivalimistel kindlustas; teiseks nõrgestada oma vaenlasi, sest P.-A.Ü. sõjalaevastik moodustab ainult ¼ inglise sõjalaevastikust ning on jaapani omast ainult pisut ees. Hooveri ettepaneku vastuvõtmine oleks tähendanud seda, et Inglismaa ja Jaapan oleksid oma sõjalaevastikku tuntavalt pidanud vähendama, sest et need riigid Londoni merejõudude konverentsi alusel lubatud üksused viimastel aastatel juurde ehitasid, kuna P.-A.Ü. seda täiel määral ei teinud. Nii oleks P.-A.Ü.-l ainult tulnud loobuda mõnest laevast, mida üldse veel olemas pole. Samuti oli Hooveri ettepaneku järgi lugu ka maavägedega. Niisugusele kõrvalteede otsimisele oma vastaste nõrgendamiseks sunnib P.-A.Ü.-ke majanduskriis, sest määratu puudujääk Ühisriikide eelarves ei luba neid sõjajõude praegu niivõrd suurendada, et lähemal ajal vastaseid ületada.

Pealegi ei oleks väevahendamine Hooveri plaani järgi rahvusvahelist olukorda põrmugi pehmandanud, sest kapitalistlike riikide vaheline pinevus oleks ju endiseks jäänud, kui kõikide riikide relvastust oleks vähendatud proportsionaalselt 1/3 võrd.

Et aga Hooveri ettepaneku vastuvõtmine siiski reaalselt sõjakulu koormat töörahva turjal oleks kergendanud, sellepärast toetas N. Liidu delegatsioon seda ettepanekut.

Kuid Hooveri suurejooneline manööver ei õnnestanud. Prantsusmaa, Inglismaa, Jaapan olid, mõistagi, selle vastu ja nii kukkus Hooveri ettepanek läbi, pealegi, kus P.-A.Ü. delegatsioon peagi loobus konverentsi täiskogul Hooveri ettepaneku kaitsmisest, püüdes vaid telgitaguste „lehmakauplemisega“ oma vastaste „ühist väerinda“ lõhkuda. See aga tal ei õnnestanud.

Prantsusmaal oli kindel seisukoht — mitte vähendada oma relvastust. Tardieu esines koguni laiaulatuslise projektiga, et antagu kõik mõjuvad relvastusvahendid üle erilisele loodavale „Rahvasteliidu armeele“, kes neid siis kasutaks nende vastu, kes üleilmliht rahu rikuvad. See on varjamatu katse relvastust suurendada ja eestkäit kindlustada muidugi Prantsusmaa seisukohta, kes seda n.n. Rahvasteliidu sõjaväge kahtlemata oma tahtmise järele oleks juhtinud. On selge, et sarnase kava terav ots oli sihitud N. Liidu vastu, keda imperialistid igal parajal juhusel valmis on ilmrahule hädaohilikuks tunnistama, mis aga võimaldaks juba saata seda moodsama tehnikaga varustatud Rahvasteliidu sõjaväge esimese proletaarse riigi kallale. Siiski ei õnnestanud Tardieu'l seda oma relvastusplaani desarmeerimise sildi all läbi suruda.

Prantsusmaaga käsikäes tegutses Jaapan, kes väevähendamisest teadagi ei tahtnud ja Mandshuurias kogu jõuga „desarmeeris“ Hiinat...

Inglismaa ei esinenud laiaulatuslikumate „desarmeerimise“ kavadega, vaid kordas kulunud fraase „humaansusest ja patsifismist“, tallas ammutallatud ja tuttavaid teeradu.

Itaalia oli majanduskriisi surve all valmis järelandmisi tegema desarmeerimise küsimuses ja toetas Hooveri ettepanekut.

Saksamaa nõudis Versailles'is tehtud ülekohtu parandamist ja ta relvastuse proportsionaalset võrdsustamist teiste suurriikidega. Seda püüdis ta saavutada „silmatagemisega“ Lääne poole. Ja alles siis, kui Saksamaa nägi, et Lausanne reparatsioonikonverents talle nimetamisväärt kergendusi ei toonud ja et Versailles'i süsteem täiel määral jõusse jäi, alles siis võttis Saksamaa otsustavama seisukoha ka Geniis, mis lõppude-lõpuks avaldus Beneschi resolutsiooni vastu hääletamises.

Nõukogude Liit oli ainuke riik, kes sel konverentsil esines, samuti nagu varemategi aastatel, järjekindla, täielise desarmeerimise programmiga. Kui see sotsialistliku riigi ettepanek konverentsi poolt tagasi lükati, siis esines N. Liidu delegatsioon väevähendamise programm-miinumumiga. Selle programmi sisu oli see, et relvastust vähendada poole võrra, kusjuures vähematele riikidele, kes suuremate kallal tungimist võisid karta, teatud eesõigused võimaldati, s.t. nõukogude programm lubas neile jätta proportsionaalselt suuremat relvastust, kui suurriikidel. Ka selle ettepaneku kukutasid konverentsist osavõtjad kapitalistlikud riigid läbi.

Et laialistele rahvahulkadele luua arvamist, et see üleilmne desarmeerimise konverents siiski midagi positiivset andis ja päris luhta ei läinud, selleks lasti konverentsi juhtivate imperialistide suurriikide poolt Tsheho-Slovakkia esitajat Beneschi esineda resolutsiooniga, mis konverentsi lõpul hääletusele pandi. Beneschi resolutsioon on üldiste sõnakõlksude kogu, mis mitte midagi konkreetset ega selget ei sisalda, mis kedagi desarmeerima ei kohusta. Ta korrutab vaid üldiseid patsifistlikke fraase ja on sihitud selle poole, et varjata ja kaitsta kapitalistlike riikide senisest veel suuremat relvastamist.

Nõukogude Liidu delegatsiooni esimees sm. Litvinov võttis selle resolutsiooni kohta sõna, kuigi konverentsi esimees, inglise sotsiaalfaschist Henderson, seda igati takistada püüdis, ja arvustas teda väga teravalt. Ta esitas Beneschi resolutsiooni kohta terve rea parandusi N. Liidu desarmeerimise ettepanekute valmus. Beneschi resolutsiooni hääletamisel (N. Liidu delegatsiooni poolt tehtud parandusi sotsiaalfaschist Henderson hääletamisele ei pannudki, kuid oli siiski sunnitud hääletamisele panema seda, kas Beneschi resolutsiooni on vaja muuta või ei) kujunes huvitav pilt: Beneschi resolutsiooni vastu hääletasid NSV Liit ja Saksamaa, kusjuures sm. Litvinov tähendas, et nõukogude delegatsioon hääletab desarmeerimise eest, kuid selle resolutsiooni vastu. Üsikute N. Liidu parandusettepanekute puhul toimetatud hääletamisel kujunes olukord veel enam N. Liidu kasuks. Näit. pommilennukite küsimuses asuvad N. Liidu seisukohale veel Türgimaa, Persia, Afganistan, Rootsi, Leedu, Ungari, Boliivia ja Kolumbia, kuna erapooletuks jäid 12 riiki, nende seas Itaalia, Saksamaa, Austria, Bulgaaria, Eesti, Läti, Soome j.t. Beneschi resolutsiooni poolt hääletasid 29 riiki.

See fakt, et N. Liidu ümber sel konverentsil koondus nii tuntav vähemusegrupp ja et suur hulk riike erapooletuks jäid, mis näitab, et need maad oma südamepõhjas kaasa tunnevad N. Liidu ettepanekutele, kuid teatud põhjusel nende poolt hääletada ei julge, kõik see näitab, et kapitalistlik ilm ka desarmeerimise küsimuses kaugeltki üksmeelne pole, et eriti väikeriikide poolt N. Liidu tõsine rahupoliitika ikka enam tunnistamist leiab.

Siinkohal peab eriti kinni naelutama eesti kodanluse desarmeerimise saboteerimise poliitikat. Enam kui kümme aastat sammub eesti kodanlus piiriikiude seas desarmeerimise saboteerimisel eesrinnas, talitades lähedas kontaktis oma suurimperialistlike peremeestega Inglismaaga ja Prantsusmaaga. Meie ajakirjas on juba varem lugematul hulgal toodud fakte eesti kodanluse ettevalmistusest interventsiooniks N. Liidu vastu. Täna ei hakka meie neid siin kordama. Eesti kodanlus on kuni viimase ajani kogu aeg otsekohe saboteerinud N. Liidu ettepanekut mittekallaletungi lepingu sõlmimise üle. Ja kõigele sellele seltsib veel nüüdne eesti delegatsiooni ülalpidamine Genfis, kus ta täiel määral toetas inglise-prantsuse desarmeerimise saboteerimist ja ainult eesti töörahva revolutsioonilise vihatormi kartusel sunnitud oli N. Liidu poolt Beneschi resolutsiooni kohta tehtud paranduste puhul erapooletuks jääma. See „erapooletus“ pidi eesti kodanlust päästma nii rahvusvahelise kodanluse kui ka eesti töörahva silmis. Kuid eesti proletariaat, kogu eesti töörahvas ei lase end sellest näilisest erapooletusest petta, ta naelutab häbiposti eesti kodanluse interventsioonilised püüded, ja nõuab, et ta kindlalt täidaks N. Liiduga viimastel päevadel sõlmitud mittekallaletungi lepingut ja kategooriliselt loobuks N. Liidu vastu interventsiooni ettevalmistamisest ning selle interventsiooni ettevalmistusele kaasaaitamisest.

Kuid poleks sugugi õige, ku meie ütleksime, et Genfi desarmeerimise konverents lõppes nullile võrdvate tagajärgedega. Üleliidulise kommunistilise (enamlaste) partei keskhäälekandja „Pravda“ ütleb selle kohta järgmist:

„Üheks Genfi esimese perioodi peatulemuseks on imperialistilise võitluse kõvendamine ja just nende tunnuste kasv, mis iseloomustavad rahult sõjale ülemineku ajajärku... Genf on üks tähtsamatest sammudest imperialistilise sõja ja nõukogudevastase interventsiooni ettevalmistamisel.“

Kõik faktid kinnitavad seda näidet. P.-A. Ü. määrasid tänavu 300 miljoni dollarit sõjalaevastiku ehitamiseks ja ligi sama suure summa kulutab ta teiste väeliikide peale. Inglismaa asub 22 uue sõjalaeva ehitamisele. „Daily Telegraph“ kirjutab sel puhul: „Väga võimalik, et meie tuleval aastal oleme sõjalaevade ehitamises ja sõjatööstuses üldse suurema aktiivsuse tunnustajad, kui meie seda viimaste aastate kestel kunagi oleme näinud. Üldse antakse kuni tänavu sügiseni sõjalaevade ehitamise tellimisi ära 9½ miljoni naelsterlingi eest.“

Samasugust pilti näeme meie kõigil teistel maadel. Ruuminappus ei luba meid rohkem sarnaseid fakte loetleda. Genfis loodi telgi taga uusi sõjalisi liite ja kombinatsioone, milledest eestkäti silmapaistab P.-A. Ü. püüded inglisevastast ja prantsusvastast blokki luua, siis ameeriklaste bloki loomine ja Saksamaavastase bloki kõvenemine. See kõik näitab kahtlemata uute imperialistlike ja nõukogudevastase sõdade ajajärku lähenemist, selle vahenditult lähedust. Sellele sõjale teetasandamine ongi tegelikult Genfi konverentsi vastuvõetud Beneschi resolutsiooni tõeline sisu.

Kuid Genfil on ka teine ja teistsuguse iseloomuga peatulemus. See on „proletariaadi võitluse kõvenemine sõjahädaohu vastu, nõukogudevastase interventsiooni hädaohu vastu“. („Pravda.“)

N. Liidu energiline väljaastumine Genfi konverentsil paljastas suurel määral imperialistlike sõjasepitsejate manöövrid ja paraliseeris imperialistlike sõja ning nõukogudevastase interventsiooni ettevalmistamise kinnimäätsimist tuntavalt, raskendas seda. Sellepärast on N. Liidu delegatsiooni võitlusel rahu eest Genfis üleilmlis-ajalooline tähtsus. N. Liit kaitses Genfis kogu ilma proletariaadi elulisi huve. Kogu ilma proletariaadi ja kogu töörahva ülesanne ning kohus on N. Liitu ta võitluses rahu eest toetada. Genfi konverents näitas veel kord, et ainult rahvusvaheline proletaarne revolutsioon suudab lõpulikult hävitada sõjad. „Sellepärast on võitlus sõjahädaohu ja interventsiooni vastu lahutamatu seotud võitlusega omaenda kodanluse vastu, võitlusega proletariaadi diktatuuri eest... ka ülejäänud 5/6 maakeral,“ — kirjutab „Pravda“. Iga kapitalistilise maa revolutsioonilise proletariaadi klassivõitlus oma kodanluse vastu seob seda kodanlust käsist ja jalust imperialistilise sõja ja nõukogudevastase interventsiooni ettevalmistamisel. Sellepärast on proletariaadi võitlus kriisist revolutsioonilise väljatuleku eest lahutamata osa võitlusest imperialistlike sõdade ja nõukogudevastase interventsiooni vastu.

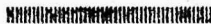
Nõukogude Liit, kogu ilma proletariaadi ainuke isamaa, jätkab ja saab ka tulevikus jätkama kindlat leninlist rahupoliitikat ÜK(e)P keskkomitee juhtimisel. Ta

konkreetsete saavutustena sel alal võib muu seas eeskätt nimetada mittekallaletungi lepinguid, mis NSV Liit on seni sõlminud Saksamaaga, Türgimaaga, Leeduga, Perislaaga ja Afganistaniga. Ning N. Liidu rahupoliitika järjekordse suursaavutusena (peale Genfi konverentsil esinemist, mis N. Liidu erikaalu ja tähtsust ilmapoliitikas määratult tõstis) peab nimetama NSVL ja Poola vahel 25. juulil s. a. mittekallaletungi lepingu allakirjutamist NSVL algatusel. Ning teine samasugune saavutus on, et 28. juulil s. a. jõusse astus mittekallaletungi leping NSVL ja Läti vahel, ning 2. VIII 32. a. NSV Liidu ja Eesti vahel. Ka Soomega mittekallaletungi lepingu sõlmimise konventsioon on juba ratifitseeritud. Need on väga tähtsad N. Liidu rahupoliitika edusammud, eriti mittekallaletungi lepingu sõlmimine Poolaga, kes senini NSVL läänepiiril üks aktiivsematest interventsiooni ettevalmistajatest oli. Mõistagi, et ainuüksi mittekallaletungi lepingu sõlmimine ei kindlusta N. Liitu interventsiooni eest. Ainult siis, kui kõige laialisemad töörahvahulgad neis riikides, kellega NSV Liidul sõlmitud mittekallaletungi lepingud, lakkamatult võitlevad sellest lepingust kinnipidamise eest, ainult siis, kui nad oma kodanluse peale selles suunas tugevat survet avaldavad, võivad need mittekallaletungi lepingud täita neid ülesandeid, mida nad täitma peavad, s. o. „kindlustama rahu ja takistama uute imperilistlike sõdade tekkimist“.

Kaks ilma, kaks vastupidist poliitikat. Kapitalistline ilm saboteerib desarmeerimist ja valmistab rahujuttude varjul ette uusi sõdu, uut interventsiooni proletaarse riigi vastu. Nõukogude Liit ajab järjekindlat rahupoliitikat, paljastab uute imperiaalistlike sõdade ettevalmistust, teostab samm-sammult ja visalt oma rahupoliitikat, sõlmides mittekallaletungi lepinguid. Ainult N. Liit on valmis kohe täielikult ära kaotama oma kaitseabinõusid, relvastust, kui kapitalistlikud riigid samuti oma relvastuse ära hävitavad.

Kapitalistlike riikide „desarmeerimise“ poliitika on kapitali huvide teenistuses. N. Liidu rahupoliitika on kogu ilma tööraha huvide teenistuses.

Niisugune on Nõukogude Liidu leniniline rahupoliitika.

L. Madjar.

Lausanne tulemused

Lausanne heakstegemismaksude (reparatsioonide) konverents lõppes. Leping on alla kirjutatud.

On siis reparatsiooni küsimus nüüd tõelikult lahendatud? Kas likvideerib Lausanne leping ühe sõja neetud tagajärgedest, maailma majanduskriisi teravnemise ühe lisapõhjuse?

„Sõda ainult kiirendas pahe arenemist meie majanduslises organismis; ta ainult teritas puudusi, mida juba varem kindlaks määrasid kaugemale nägevad inimesed. Tervenemine on võimatu, kuna pole haigus kindlaks määratud ja julgelt ja asjatundlikult ära ravitsetud. Kuid sõja tulemuseks oli eriline pahe, mis suurendas ja kiirendas haiguse käiku meie organismis. Asjatundlikumad juhid meie kaubanduses, meie rahanduses, meie majanduses on ühemeelse arvamisega, et vähemalt kolm põhjust kutsusid välja otsustava seisaku meie kaubanduses ja tööstuses. Need põhjused on: maailma kullatagavarade ebaõige jaotus, kõrged tollid rahvusvahelises kaubanduses ja erilised võlad, mis sõja tagajärg on. Üheks praeguse seisukorra otsustavamaks põhjuseks on rahvusvahelised võlad, kui sõja tagajärg. See takistab liikumist ja ähvardab hävitada suurt rahvast. See on needus niihästi võlasaajatele kui ka maksjatele... Kasvavad raskused reparatsioonide ja sõjavõlgade hinnangus ja saamises tekitasid kibedust ja segadust rahvusvahelistesse suhetesse, ja nüüd oleme jõudnud üldkriisini ja tööstus-kaubanduse seisakuni niisama võlgnikkude maadel kui ka võlaandjatel maadelgi. Meie oleme juba katastroofi lähel ja varem ehk hiljem kasvab see katastroof üle praeguse korra hävinemiseni, kui riigitegelased ei kogu julgust ja ei otsusta reparatsiooni ja sõjavõlgade küsimust.“

Nii kirjutab Lloyd George oma raamatus: „Tõde reparatsioonide ja sõjavõlgade üle“. Enesest mõista, Lloyd George, üks tähtsam Versailles'i lepingu loojaist, räägib oma raamatus pealkirja all „Tõde reparatsioonide ja sõjavõlgade üle“ neist kõike

muud, kuid mitte tött. Reparatsioonid, sõjavõlad, kõrged tollid, kulla ebaõige jaotus, relvastamine ei ole maailmamajanduskriisi põhjuseks. Kriisi põhjuseks on vastuolu tootmise ühiskondlise iseloomu ja jaotuse eraomandusliku viisi vahel, käesoieva kriiserilise sügavuse, laastavuse, teravuse põhjuseks aga on asjaolu, et see kriis on **monopolistlike kapitalismi kriis kapitalismi üldkriisi ajajärgul.**

Lloyd George ja kodanlised riigimehed, teoreetikud, ideoloogid otsivad sihilikult põhjuslist sidet nähtuste vahel, et kinni katta kriisi tõelist põhjust, et kõrvale juhtida hulkade õiglast viha kapitalismi enda põhiomadustelt.

Saksamaa rahvuslased, rahvussotsialistid, kõigi saksa kodanliste parteide esitajad, nende seas ka sotsiaaldemokraatlikud juhid, püüdsid kõigest jõust tõendada, et reparaatsioonid olla saksa kapitalismi kriisi põhjuseks, hulkade kogu viletsuse põhjuseks. Rahvustunde ja schovinismi ülespuhumisega püüdsid nad, ja mitte tagajärjeta, kõrvale pöörata hulkade viha saksa kodanluselt, juhtides teda saksa imperialismi võistlejate sihis, kes võitsid Saksamaa esimeses imperialistlikes ilmasõjas.

Kahtlemata mängisid reparaatsioonid (heakstegemismaksud) kriisi teravnemises Saksamaal kaunis tähtsat osa. Kahtlemata, saksa kodanluse poolt saksa töörahvalt miljardite väljapumpamine suurendas vaesust, puudust, nälga ja hulkade kannatusi. Kuid Prantsusmaa ju ei maksa, vaid saab reparaatioone, aga majanduskriis viskas prantsuse kapitalismi tagasi, 1913. a. tasapinnast madalamale. P.-A.Ü. ei maksa ju reparaatioone ega sõjavõlga ja saab tõelikult lõviosa reparaatsioonidest, aga P.-A.Ü. majanduskriisi on tootmise vähenemise, tööpuuduse tõusu mõttes **hulga sügavam kui Saksamaal.**

Kui Lausannes tõepoolest oleks lahendatud reparaatsiooni küsimus, kui saksa töörahvas tõesti vabaneks heakstegemise maksudest, ei laheneks maailma majanduskriis ikkagi. Aga selles ju asi seisabki, et Lausanne ei lahendanud lõpulikult reparaatsiooni küsimust.

* * *

Reparaatsiooniküsimus oli vaieldusküsimus 38. rahvusvahelisel konverentsil. Selle küsimuse ajalugu on veel kord tõenduseks, et kodanluse juhid ei suuda mõista omaenda majanduse seadusepärasusi ja võimalusi.

Versailles'i võitjad maad arvestasid ka sellega, et neil õnnestub välja pigistada Saksamaalt 700 miljardi marka. Inglise valitsuse komisjon, mis koosneb „parimaist“ majandusmeestest, arvas, et võidetud maad suudavad välja maksta 24 mlrd. naelsterlingi, ja otsustasid, et igaaastane sissemaks 1,2 mlrd. naelsterlingi, s. o. 24 mlrd. marga suuruses, ei ole ülejõu käiv nõudmine.

1921. a. jahtusid juba kired, ja kuulsas Londoni ultimaatumis määrasid liitriigid saksa reparaatsioonide summa 132 mlrd. margale kindlaks. Kui 1924. a. vastu võeti Dawesi plaan, mis Saksamaale peale pani reparaatsioonimakse 2.500 mln. marka aastas, jäi see summa teoreetiliselt jõusse. Ei möödunud nelja aastatki, kui Dawesi plaan muutus teostamatuks. Teda asendati Youngi plaaniga. Igaastased maksud Youngi plaani järgi olid keskmiselt esimestel aastatel 1.800 mln. marka, kogu Youngi maksuplaani ülejäädaval ajajärgul aga kuni 1966. a. — 2.216 mln. marka. Üldse pidi Saksamaa Youngi plaani järgi 40 miljardi marka maksuma.

Kui Lausanne konverents kokku tuli, moodustasid saksa kohustused Youngi plaani järgi teoreetiliselt veel 38 miljardi marka. Kuid nimelt teoreetiliselt. Praktiliselt ja faktiliselt ei maksnud Saksamaa alates juba 1931. a. juulist, ei suutnud maksta heakstegemismakse. Majanduskriisi vesikivid töötasid ruttu ja hästi. Nad jahvatasid puruks Youngi plaani. Nad hävitasid pinna Youngi plaani alt. Hinnad langesid keskmiselt 46 prots. Maailmakaubandus koondus väärtuses enam kui 50 prots.

Saksamaa ei saa maksta neis tingimustes kauba väljaveoga. Ta ei saa maksta kullaga, kuna riigipanga oma kuld katab vaevalt 10 prots. liikvel olevast paberirahast. Saksamaal pole ei kulda ega välisvaluutat sarnasel hulgal, et maksta heakstegemismakse kas või aastagi kestes. Kogu riigipanga kullatagavara ületab vaevalt 800 mln. marka, välisvaluutas aga — 120 mln. marka.

Saksamaa välismaale mahutatud kapitalide hulk ulatab 9 mlrd. margani, kuid neid ei saa kasutada. Krediidkriis hävitas Saksamaal uute laenude saamise võimaluse. Ja peale selle katkestasid P.-A.Ü., Inglismaa, Prantsusmaa, Hollandi, Belgia, Schweits pea täitsa kapitali väljaveo. 1924 — 29. a. ajajärgu kestes maksis

Saksamaa reparatsioonid 10 — 11 miljardi marka, peasjalikult kapitali sisseveo arvel, välislaenu arvel.

Prægusel ajal läheb nende laenu kasutamise protsendimaksudeks iga aasta 1.200 mln. m. Suur osa sellest summast oli oluliselt era- ja kaubalaenu muudetud reparatsioonid. Praegu ei suuda Saksamaa maksta isegi oma era- ja kaubalaenu protsente, milledest kõige enam huvitatud on P.-A.Ü. ja Inglismaa. Kuid seni pole siiski era- ja kaubavõlgade uuesti läbivaatamise küsimust üles võetud.

Vastuoks, rahvus-sotsialistid ja rahvuslased toonitavad vahetpidamata saksa kodanluse valmisolekut eravõlgade tasumiseks, kui reparatsioonid ära kaotatakse. Ei ole juhuslik siiski see, et otsekohe peale Lausanne konverentsi tõstis rahvuslaste esindaja Hugenberg päevakorda era- ja kaubavõlgade revideerimise küsimuse.

Teatav osa reparatsioonikohustustest muudeti juba varem kaubavõlgadeks. Nii tuli Dawesi plaani järgi väljalastud obligatsioonide järele Saksamaal kuni 1949 a. tasuda iga aasta keskmiselt 75 mln. marka. Sõja ajal Belgias liikvele lastud saksa paberrahade eest peab Saksamaa maksma iga aasta ligi 10 mln. marka. Seni on veel otsustamata ida reparatsiooni-maksude küsimus suurte imperialistide väikes-tele liitlastele. Peale selle peab Saksamaa tasuma P.-A.Ü-le iga aasta umbes 66 mln. marka mitmesuguste sõjakulude eest.

Sellele kuuluvad Saksamaa maksubilanssi paljudeks aastakümneteks järgmised summad:

1) Ligi 1.200 mln. marka era- ja kaubavõlgu, mille juures tähtsa osa sellest summast moodustavad tegelikult reparatsioonid, mis muudetud kaetud kujul kaubavõlgadeks.

2) Ligi 220 mln. marka Dawesi, Youngi ja t. plaanide obligatsioonide eest, kusjuures see summa kujutab endast reparatsiooni-maksude varjamatu muutmist kaubavõlgadeks.

3) Lausannes võttis Saksamaa endale kohustuse maksta lõpulikku maksu 3 mlrd. marka. Selle summa protsendid ja kustutamine maksavad iga aasta 180 — 200 mln. marka.

Kuidas majanduskonjunktuur tulevikus ka ei kujune, sammub Saksamaa kapitaliline majandus sellele vastu maksubilansiga, kus juba igaaastaseid võlakohustusi ligi 1.600 mln. marga suurusel on. See on veidi vähem kui esimestel aastatel Youngi plaani järgi. Reparatsioonimaksude ja nende era- ja kaubavõlgadeks muutmise tagajärjel pandi saksa tööliste ja töötavate hulkade õlgadele paljudeks aastakümneteks lisakoorem 1.600 mln. marga suurusel.

Saksamaa jääb ka edaspidi asumaadeta imperialistiliseks maaks Versailles määratud koormast rõhutuna.

* * *

Kas reparatsioon — ehk era- ja kaubavõlad — nii seisid küsimus Lausanne ees. Ja Lausanne konverents otsustas ta põhimõtteliselt era- ja kaubavõlgade kasuks.

„Vossische Zeitung“ ja teised saksa lehed lobisevad välja saladuse, kinnitades, et Lausanne konverents oli rahvusvaheliste pankiiride suurima rõhumise all. Nemad, rahvusvahelised pankiirid, said võidu Lausannes oma kätte, kui faktiliselt maha matsid Youngi plaani, kui võitjad maad tunnistasid, et tulevikus peab Saksamaa kõigepealt tasuma oma võlad, kui Youngi plaani 38 miljardi asemel otsustati, et Saksamaal tuleb reparatsioonidena maksta veel 3 mlrd.

Siiski on see otsus vaid tingimisi ja kaugeltki mitte lõplik.

Saksa reparatsioonid on ainult rahvusvaheliste maksukohustuste piramiidi alus, mis tekkis sõja tagajärjel. Esimese imperialistilise sõja kestel kasvasid riigivõlad seitsmekordseks. Rahvusvahelised võlad kasvasid samuti määratult. Tekkis terve keeruline rahvusvaheliste võlakohustuste võrk. Saksamaa maksis reparatsioonid võitjatele maadele, need aga sõjavõlge P.-A.Ü-le. Euroopa maade sõjavõlgade igaaastased maksud P.-A.Ü-le teevad välja 250—280 mln. dollarit, s. o. enam kui 1 mlrd. marka. Summa nagu polekski tea kui suur. Kuid ühes protsentidega ja maksudega eravõlgade pealt on see summa väga ja vägagi suur. Sellejuures võiks Euroopa maksta ainult kauba väljaveoga P.-A.Ü-sse. Kauba sissevedu P.-A.Ü-sse aga on takistatud kõrgete tollide läbi. Euroopa riikide abi (prooviraha, kinnitamine jne) P.-A.Ü. nii väga ei vaja, Ameerika turistide väljaminekud Euroopas on aga liig väikesed sarnaste hiiglasummade tasumiseks. Youngi plaani maksuvuse lõpetamisega selgus, et kogu lepin-

gute süsteem liitlastevaheliste sõjavõlgade tasumise üle oli alusetu — ta jäi õhku rippuma.

Vaat miks Lausannes tehti „aumehelik kokkulepe“ Lausanne lepingute ratifitseerimise suhtes alles pärast sõjavõlgade küsimuse reguleerimist Inglismaa, Prantsusmaa, Itaalia ja teiste Euroopa maade ja P.-A.Ü. vahel. Kui kokkulepe Euroopa maade ja P.-A.Ü. vahel ei teostu, siis jääb ka Lausanne leping vaid paberilipakaks. **Lausannes lahendasid Euroopa suurriigid suuremeelselt reparatsiooni küsimuse osalt Saksamaa, osalt P.-A.Ü. arvel. Selles on asja sisu.**

Tõlkes rahvusvahelisse poliitika keelde selgitas Lausanne „leping“, et

1) Prantsus- ja Inglismaa vahel on sõlmitud leping, mis sihitud P.-A.Ü. ja Saksamaa vastu: endine Prantsuse-Inglise vaheline Entente on teataval määral jalgule seatud.

2) Inglis- ja Prantsusmaal õnnestus, kuigi kaunis ebakindlalt, kokku taguda blokki Inglismaa, Prantsusmaa, Itaalia, Jaapani, Belgia jne vahel reparatsiooni ja sõjavõlgade küsimuses osalt Saksamaa, osalt P.-A.Ü. vastu, ja luuasarnast kombinatsiooni, nagu oleks sõjavõlgade küsimuses kui „ühine Euroopa väerind“ P.-A.Ü vastu.

3) Samal ajal astusid Genfis Prantsusmaa ja Inglismaa, vaatamata tõsistele omavahelistele vastuoludele sõjariistade vähendamise küsimustes, P.-A.Ü. vastu ühelnõul välja ja kukutasid tegelikult läbi Hooveri ettepaneku. Nimelt just Genf paljastas Lausanne „ühise väerinna“ nõrga ebakindla ajutise iseloomu, kuna Itaalia (niisama ka Saksamaa) Genfis täielikult P.-A.Ü. toetavad.

4) Peab arvestama sellega, et Kauges Idas toetub Jaapan väga kaugeleulatavale lepingule, kui mitte poliitilisele sõjalepingule Prantsusmaaga, ja samal ajal vaatamata teravatele huvide vastuoludele jaapani ja inglise imperialismi vahel, vaatamata Inglismaa sisemaalistele raskustele (Austraalia, Kanada, Uue-Meremaa vastupanu), kasvab Inglise-Jaapani liidu sõlmimise püüe.

Igatahes selgus Lausannes, et reparatsiooni küsimus on seotud sõjavõlgade, Euroopa maade ja P.-A.Ü. vaheliste suhete küsimusega. **Lausannes ei lahendatud vastuolusid, vaid tõsteti nad veel kõrgemale astmele.**

* * *

Inglise-Prantsuse manööver Lausannes seisab selles, et inglise ja prantsuse imperialism sidus reparatsioonide sõjavõlgadega, millele P.-A.Ü. vastu vaidlesid. Samal ajal püüavad Inglis- ja Prantsusmaa, sõlmides südamliku lepingu, selle põhjal Euroopa ühist väerinda luua P.-A.Ü. vastu. Sest sõjavõlgadest on huvitatud ka Itaalia, kes võlgneb mitte üksi P.-A.Ü.-le, vaid ka Inglismaale, ja Youngi plaani tühistamisest ja selle lõpuliku maksuga asendamisest on samuti huvitatud ka Saksamaa.

Iseenesest mõista, et Inglise-Prantsuse manööver ei jäänud vastuseta P.-A.Ü. poolt.

P.-A.Ü. manööver on järgmine: esiteks, P.-A.Ü. vaidlesid endiselt ükskõik milise vormilise sideme vastu reparatsioonide ja sõjavõlgade vahel. Teiseks, P.-A.Ü. avaldavad nõusolekut läbirääkimisteks sõjavõlgade üle, kuid mitte mingisuguse Euroopa riikide blokiga, vaid iga maaga üksikult. Kolmandaks, P.-A.Ü. püüavad luua, kui mitte vormilist, siis faktilist sidet sõjavõlgade ja relvastuse küsimuse vahel. P.-A.Ü. vastumanöövri sisu seisab selles, et eraldada Euroopa riike üksteisest, kuna läbirääkimised sõjavõlgade üle iga riigiga eraldi annavad P.-A.Ü.-le määratud võimalusi võlgade küsimusi poliitilisteks kombinatsioonideks ära kasutada.

Kuid vaevalt võib kahelda selles, et, näiteks, Itaalia ja teataval määral Saksamaa välimis poleks, vastutuleku korral võlaküsimustes, toetama P.-A.Ü. teistes küsimustes, eriti relvastusküsimuses. „Euroopa ühine väerind“ on selles mõttes liivale ehitatud, ja kuigi Itaalia Lausannes väliselt ka ühineski Inglise-Prantsuse blokiga, siis Genfis sammub ta käsikäes P.-A.Ü.-ga. Teisest küljest kavatseb ameerika imperialism ära kasutada sõjavõlgade küsimust kui surve ja pressimise abinõu relvastusküsimuses.

Prantsus- ja Inglismaa aga ei soovi samuti tunnistada sõjavõlgade sidumist relvastusega, kui P.-A.Ü. reparatsioonide sidet sõjavõlgadega. Kuid Itaalia toetab Ameerika seisukohta relvastuse suhtes just sellepärast, et see on sihitud Prantsusmaa vastu. Saksamaa toetab Ameerika seisukohta sellepärast, et see sihitud kõige paremini relvastatud imperialistiliste maade vastu. Pealegi võib relvastusküsimus tekitada teravaid hõõrumisi Inglise, Prantsuse ja Jaapani vahel, kelle huvid nende küsimuste suhtes teravalt üksteisest erinevad.

Lausanne kõned kuulutasid teravamate kokkupõrgete uut ajajärku imperialistide leeris, avasid uue peatüki imperialistlike sõdade ajaloos ja imperialistlike sõdade esimese ajajärgu mälestuse likvideerimises ainult selles mõttes, et imperialistid **roomavad imperialistlike sõdade teise ajajärku, mille avas jaapani imperialismi sõda Hiinas. Kahtlemata on Inglise-Prantsuse leping sihitud ka NSVL vastu.**

Lausanne lepingul on suur tähtsus ka Saksamaa sisepoliitikas.

„Rahvuslise leeri“ esitaja Papen kirjutas alla Lausanne lepingule, mis paneb uued raskused saksa rahva õlgadele, jättes jõusse vana era- ja kaubavõla koorma, mis teataval määral on reparaatsioonid varjatud kujul.

Rahvussotsialistid ja saksa rahvuslased püüavad end lahti raputada vastutusest Lausanne lepingu suhtes, et teritada rahvuslise demagoogia teravat sõjariista valimiseelse hoogtöö ajaks.

Keskpartei, olles praegusel silmapilgul väljaspool valitsust, püüab mängida rahvuslise opositsiooni osa rahvuslise kantsleri Papeni vastu, kinnitades, et Brüning ei oleks võtnud endale mingisuguseid uusi kohustusi.

Sotsiaaldemokraadid kiidavad kõvasti Papeni poolt allakirjutatud Lausanne lepingut, et tõendada veel kord prantsuse imperialismile, et sotsiaaldemokraatia seisab kindlalt Versailles'i pinnal.

Kommunistid paljastavad hulkade ees rahvussotsialistide ja rahvuslaste õiget osa, paljastavad nende allavandumist prantsuse imperialismile, selgitavad sotsiaaldemokraatide õiget osa, kes toetavad saksa finanskapitali välispoliitikat.

Samal ajal peab tähelepanu juhtima sellele, et Weimari parteide leeris, eriti aga saksa sotsiaaldemokraatia leeris, paljud arvasid, et Papeni diktaatorivalitsus, toetades tagurilisematele parteidele, monarhistidele ja fashistidele, leiab Lausannes kõige tugevamat vastupanu prantsuse ja inglise „demokraatia“ poolt, et demokraadid Herriot ja Macdonald põhjustavad monarhist Papenile lisaraskusi kas või sellepärast, et näidata Hitleri vastuvõtmast Prantsus- ja Inglismaale. Aga Lausannes selgus nii, et „täidesaاتمispoliitika vilja, Erzbergi, Rathenau, Stresemanni, Brüningu poliitika vilja, — nagu kirjutab „Vorwärts“, — maitsevad parempoolsed“. Ja rahvussotsialistid kinnitavad juba praegu, et kui Prantsuse ja Inglismaa sõlmisid Lausanne lepingu Papeniga, küll nad siis kokkuleppele jõuavad ka Hitleriga.

Sellelt vaatepunktilt on Lausannel määratu tähtsus.

* * *

Dawesi plaani vastuvõtmisega 1924. a. teostati teatav P.-A.Ü., Inglise- ja Prantsusmaa vaheline leping Saksamaa rüüstamise viiside ja ulatuse suhtes. Nimetatud leping oli sel ajal üheks tähtsamaks kapitalismi ajutise ja kõikuva stabilisatsiooni eelduseks ja väljenduseks. Kas on Lausanne leping uueks imperialistide-vaheliseks kokkuleppeks rahvusvaheliste suhete stabiliseerumise teostamiseks uuel alusel? Vastuoksa, **Lausanne leping muudab reparaatsioonide küsimuse keerulisemaks. Ta tõmbab veel tugevamini kokku imperialistide vastuolude sõlme. Ta kiirendab nende vastuolude lähenemist.**

||||||||||||||||||||||||||||||||||||||||

Sõda imperialistlikele sõjale

Üleilmne kapitalistlike majanduse kriis ajab kuni viimase piirini teravaks kapitalistlike riikide vastuolud. Teravnevad äärmiselt imperialistlike riikide vastuolud turgude ja toorasaineallikate ahnitsemisel. Seesama majanduskriis üheltpoolt ja teiselt poolt N. Liidu sotsialistlike ehitustöö hiiglaedu tõukavad imperialistlike riike ikka otsustavamalt interventsiooni teele N. Liidu vastu. Kapitalistlike riigid elavad praegu relvastamisepalavikus rohkem kui kunagi varem peale viimast ilmasõda. Imperialistlike sõda pole enam tulevikuküsimus. Kauges Idas on see imperialistlike sõda juba alanud Jaapani Ninasse sissetungimise näol. Kaugest idast ähvardab see imperialistlike sõda iga silmapilk kanduda N. Liidu piiridele, muutuda interventsiooniks N. Liidu vastu. Sõda Kauges-Idas ähvardab iga silmapilk muutuda uueks üleilmseks tapatalguks.

Kodanlistest imperialistidest ei jää sõja ning interventsiooni ettevalmistamisel põrmugi maha sotsiaalimperialistid, sotsiaaldemokraadid. Nende „revolutsioonilised“ manöövrid, mida nad pahemale poole nihkuvate tööliishulkade surve all on sunnitud

ette võtma, pole midagi muud kui suitsukate oma nõukogudevastase poliitika varjamiseks.

Selles olukorras tuli 27. augustil s. a. Amsterdumis (Hollandis) kokku üleilmeline sõjavastane kongress. Selle kongressi kokkukutsumise algatajad olid üle ilma kuulsa kirjanikud ja teadlased nagu Henry Barbusse, Romain Rolland, Maksim Gorki, Albert Einstein j. t. Kodanlus takistas igatmoodi kongressi kokkukutsumist. Hollandi valitsus ei annud isegi luba N. Liidu delegatsioonil kongressist osa võtta. Kuid kõigest hoolimata võttis kongressist osa 2195 saadikut üle kogu ilma.

Sotsiaalfaschistlike II Internatsionaali ninamehed ütlesid ära kongressist osa võtmast, — kongress olla „Moskva manööver“. Nende härrade sõjavastasest kongressist mitteosavõtmise põhjus on aga üsna lihtne — nad ja ise õhutavad seda sõda; sellepärast on ka arusaadav, miks härrad Vandervelded, Adlerid ja teised igasugust tõelist imperialistlike sõja vastast võitlust ning N. Liidu kaitsmist nimetavad „Moskva käeks“. Et Amsterdami kongress mitte mingisugune „manööver“ ei olnud, vaid laialiste töörahvahulkade tõsisest tahtest imperialistlike sõja vastu võidelda välja kasvas, näitab peale kõige muu ka kongressi koosseis. Töölisi oli kongressil 1865 in., talupoegi — 72 in., vaimlike töö tegijaid — 258 in. Neist oli 291 sotsiaaldemokraati, 24 sots. -dem. töölisparteide liiget, 35 in. igasugustest kodanlistest parteidest, 830 kommunisti. Teised kõik olid parteitud. Juba needki arvud paljastavad sotsiaalfaschistide alatut võtet, kes kongressist tahtsid eemale peletada osa töörahvast. See nende võtte kukkus aga läbi, — ligi kolmsada sotsiaaldemokraatlist töelist ja haritlast võttis osa Amsterdami kongressist oma äraandlike juhtide keelust hoolimata.

Amsterdami kongress oli kogu ilma tööraha võimas sõjavastane meeleavaldus ühise väerinna loosungi all. Kongressi saadikute valimisest võttis üle ilma mitukümmend miljoni inimest osa. Need valijad andsid oma saadikutele kindlad käskkirjad kaasa — sõda imperialistlikele sõjale! Üles Nõukogude Liidu kaitseks! Eriti tähelepanuväärne on see, et kongressist võttis osa suur hulk haritlasi, kes neid hüüdsõnu täiel määral toetasid ja toetavad. See väljendab seda kihinemist, mis toimub kapitalistlike maade haritlaskonnas. Kas proletariaadi poolt või vastu, kas N. Liidu poolt või vastu, — nii tõuseb ka nende haritlaste ees ikka teravamini üles küsimus. Ikka rohkem võtab kapitalistlike ilma töötavas haritlaskonnas maad veendumus, et ainuke tõsine jõud, kes kultuuri, teaduse, kunsti päästab sellest virelemisest ja hukkamisest, millele ta määratud kodanlikes korras, on proletariaat. Amsterdami kongress on tähtis samm edasi töölisklassi ja töötava haritlaskonna ühise väerinna loomises võitluseks kapitalistlike korra vastu, võitluseks proletariaadi diktatuuri eest.

See, et Hollandi valitsus N. Liidu delegatsiooni kongressile ei lasknud, ei takistanud muidugi N. Liidu töölisklassil ja kogu töörahval avaldamast oma solidaarsust Amsterdami sõjavastase kongressiga. Üle N. Liidu toimusid sadade tuhandete ja miljonite tööliste ning kolhoosnikkude koosolekud ja miitingud, kus tervitati Amsterdami kongressi, kus tõotati kaitsta N. Liitu viimase veretilgani. Hollandi valitsuse katse, kõrvaldada N. Liitu kongressist, andis hoopis vastupidiseid tagajärgi, — tegi paljudele kongressi saadikutele selgeks, kellele see vast veel selge polnud, et ainus riik, kes sõja vastu tõsiselt võitleb, on N. Liit. Ta tegi väga paljudele tööliste selgeks, kes on ta vaenlane ja kes sõber.

Peale kolmepäevast töötamist valis konverents sõjavastase võitluse alalise komitee, kes sõjavastast võitlust juhib kogu ilmas neil põhimõtetel, mida kindlaks määras konverents oma manifestis. Selle alalise komitee loomine on eriti tähtis, sest ta kindlustab organisatsiooniliselt konverentsi töö tulemused.

Huvitav on kõrvuti seada Amsterdami sõjavastase kongressi hiljutise Genfi „Sõjavastase“ konverentsiga. Amsterdumis näeme tõsist võitlust imperialistlike sõdade vastu, näeme asumist tõsistele tegudele võitluses sõjahädaoahu, interventsiooni hädaoahu vastu, Genfis aga näeme, kuidas kodanlus ja sotsiaalfaschism rahust lobisedes valmistub imperialistlikele sõdadele ja interventsioonile N. Liidu vastu.

Kaks kongressi — kaks ilma.

Kaks kongressi — kaks vastupidist tagajärge.

Ikka kindlamalt kujunevad välja kaks vastupidist laagrit.

Avaldame siin Amsterdami üleilmsel sõjavastasel kongressil vastuvõetud manifesti.

Manifest

„Praeguses poliitilises olukorras, mil on olemas enam ehk vähem salajased sõjalised liidud ja lepingud, mil mitmesuguste kapitalistlike rühmituste huvid on vastuolulised ning isekeskis läbipõimitud, segi, peab iga imperialistline sõda automaatselt levima üle kogu ilma.

Kongress rõhutab kõige otsustavamalt relvastuse määratud kasvu kogu ilmas, mis on kõige suuremas vastuolus niinimetatud „ühiskondlise arvamise“ sofismidega, kavalustega ning teatraalsete väljendustega. Kongress naelutab kinni kapitalismi poliitika, mis täitmatult-ahne vähemuse rikastamise sihiga agressiivsete abinõudega isoleerib üksikuid maid teineteisest. Iga imperialistline valitsus püüab selle poole, et võimalikult röövida nõrgemate riikide maad ja rahvast, oma kätte haarata nende rikkusi, kuid ta püüab ka kõikide abinõudega kindlustada endale turge kaupade müügiks.

Need abinõud, mida teostatakse majanduskriisi surve, kriisi surve, mis on kogu praeguse majandussüsteemi tagajärg ja mis kaduda võib ainult selle süsteemi hävitamisega, — ainult teritavad kriisi ja teevad paratamatuks majanduskriisi muutmise imperialistlikeks sõjaks. Kapitalistlik valitsused näevad ainult pääsu selles, et jõhkra jõu abil ajutiselt rahuldada tugevama ja enam relvastatud rahva huve. Kapitalism tekitab kriisi, kriisi aga tekitab sõda.

Kongress konstateerib seda fakti, et kapitalistlik riigid peavad Nõukogude Liitu endi ühiseks vaenlaseks, keda nad tahavad hävitada. Peale pikka rida imperialistliku sõdu, blokaade, piiramisi, sõjariistus kallaletungimisi, mida teostasid imperialistlike riikide palgalised käsikud, algas valgekaardlaste relvastamine Euroopas ja Amëerikas. Kahjustamine, sabotaash, laimuhooctööd, s. t. kõik see, mis toimus ja toimub diplomaatiliste läbikäimiste näiteseinte taga ning mida dikteerivad ainult kodanluse ärihuvid, — peale kõike seda valmistatakse Kauges Idas ristsõjakäiku sotsialistlike riigi vastu.

Samal ajal konstateerib kongress, et N. Liit teeb püsivat, süstemaatilist tööd rahu kindlustamiseks. Kongress lükkab tagasi imperialistide väite selle kohta, et N. Liidus valitsevat „punane imperialism“, lükkab tagasi kui vale, mille sihiks õigustada tööliste ja talupoegade vabariikide Liidule kallaletungi.

Kongress konstateerib, et suurriigid on kaasosanikud Jaapani Hiina kallale tungimises ja et nad selle suure röövkäigu lõppedes paratamata võitlema hakkavad saagi jagamise pärast, pidama samasugust verist võitlust, nagu see röövkäik. Kongress konstateerib, et jaapani töölised näitasid enda kangelasliku eeskujuga kuidas peab pidama võitlust imperialistliku sõja vastu. Nad panid vastu oma enda kodanlusele, koondades kõike jõude selleks, et takistada sõjamoona tootmist ja vedu, ning püüdes jaapani soldatitele selgeks teha selle sõja rööviseloomu.

Kongress konstateerib, et nende kunstlike piiride alalhoidmine, mida löid „rahu“-lepingud, lepingud, mis pole midagi muud kui võidetud maade ühekülgsed poliitilise rõhumise aktid võitjate huvides ning ähvardavad lähemas tulevikus määratud hädaohtu tuua, loovad üksikute maade vahel sügava kuristiku, mis igalpool võib saada sõjaallikaks. Nende lepingute aluseks on Versailles'i rahu see paragrahv, mis vastutuse 1914. a. sõjategevuse alguse eest paneb ainuüksi Saksamaa peale. See on lausa vale, mis demagoogiliselt kasutatuna osalt kaasa aitas Saksa-maal faschistlike tagurluse tekkimisele ja kõvenemisele.

Kongress konstateerib, et ühedest või teistest „patsifistlikest“ manöövritest hoolimata kõik imperialistlik riigid — P.-A.Ü., Inglismaa, Prantsusmaa, Itaalia — valmistuvad sõjale.

Kongress konstateerib, et juhtivat osa mängib prantsuse imperialism, kes sõda ette valmistades püüab Euroopa riike ühendada oma juhtimise alla ja luua sel teel imperialistlike jõudude rühmitust (Donau föderatsioon, Lausanne leping).

Kongress otsustab kindlalt kõigi jõududega neile katsetele vastu töötada. Kongress näeb pääsu ainult tööliste, talupoegade, haritlaste ja kogu ilma kurnatute ning rõhutute hulgalises väljaastumises. Pole olemas teist paremat abinõu võitluseks sõja vastu! Kongress arvab, et mõneltpoolt tehtavad ettepanekud korraldada sõja puhul „rahvahääletust“ pole küllalt mõjuv abinõu, sest et hääletamine peale sündinud fakti enam midagi muuta ei suuda.

Kongress hoiatab kõigepealt ühiskondlik arvamist igasuguste ametlike asu-

tuste, iseäranis Rahvasteliidu eest, kes on imperialistlike riikide käes otsekoheseks relvaks ja kes toredate tseremoniidega sõnades jutlustab patsifismi selleks, et tegelikult teostada oma militaristlikke plaane.

Kongress kutsub kõiki ausaid inimesi üles kogu jõudu juhtima sellele, et paljastada silmakirjalikkust, mis on sõnas „patsifism“, — sõnas, mis ainult uinutab hulkade tähelepanu selleks, et neid jälle ootamatult tabaks imperialistlik sõda.

Kongress hoiatab tõsiselt sõja vaenlasi nende poliitiliste kompromisside eest, mida mõned tööliste organisatsioonide juhid teevad valitseva süsteemi esitajatega. See koostöö kodanlusega aina kõvendab kapitalistlikku süsteemi ja on sõjavastase võitluse äraandmine.

Kongress pöördub proletariaadi hiiglaarmee poole, kes võimu enda kätte võib haarata ainult siis, kui ta teadlik ja organiseeritud. Nende volituste alusel, mis kongressile kõigist ilmaäärtest ja kõikidest vooludest pärit saadikute poolt antud ja keda vaimustab ühine tõsine rahutähe ja kel on kindel veendumus, et sõja vastu ainult siis võib ausalt võidelda, kui see võitlus on tegelik, — kongress kutsub üles neid töörahvahulke, kellede ainsamaks võitmatuks jõuks on oleva korra vihkamine, distsiplineeritud ridades demonstreerima oleva haaose vastu ja tõstma ta vastu oma võimast häält.

Kongressi arvates peavad tema poolt loodud imperialistliku sõja vastu võitlemise komisjonid ka edaspidi töötama selles suunas, s. o. looma ühist proletarset väerinda kogu ilmas.

Igaüks meist siin annab vande ja meie vannume kõik, et meie edaspidi kunagi ei loobu meie vaenlastele hädaohtlikust üksmeelest, sellest ühtsusest, mis siin avaldus rõhutatud ja kurnatute hulkade esitajate seas ja mille teadvus elab neis hulkades.

Meie vannume, et kogu jõuga ja kõikide meie käes olevate vahenditega saame võitlema kapitalismi vastu. Meie vannume, et pühendame endid nende ülesannete teostamisele, mis meie ees on relvastamise, imperialistliku sõja ettevalmistuse, schovinismi, sõjaeelarvete, millede pooldamine on häbiks, laenuude ja maksude, mis töörahvahulkade peale pannakse relvastusekulude katteks, vastu võitlemise alal.

Meie vannume võidelda laimu ja tagakiusamiste vastu, mis sihitud N. Liidu pihta, kes ehitab sotsialistlikku ühiskonda ja kelle kallale meie tungida ei lase.

Meie vannume võidelda Hiina jaotamise vastu, mille otstarbeks on imperialistlike riikide röövimisehädade rahuldamine, asumaade rahvaste kurnamise ja rõhumise vastu, neile euroopa tööliste tegeliku abiandmise eest, kes tõstnud imperialistlike valitsuste vastu võitlemise lipu.

Meie vannume kõikide abinõudega võidelda läheneva katastroofi vastu ja pöördume selle üleskutsega kõikide töödegevate poole. Meie pöördume kõigi maade tööliste, talupoegade ja haritlaste poole, kogu maailma kurnatute ja rõhutute poole üleskutsega: ühinege meiega, võtke koosolekutel ja mittingutel endi peale need samad kohustused, mida meie võtame siin. Teostage neid kohustusi tegelikult!

Peale selle manifesti vastuvõtmist kirjutas iga kongressisaadik alla erilisele töötusele, mille sisu järgmine: „Allakirjutaja kohustub tegutseda manifesti vaimus ja koondada kogu enda jõu ja energia hulkade mobiliseerimisele imperialistliku sõja vastu.“

SISUKORD

	Lhk.
Provokatsioonist ja provokatsiooni tööriistadest. <i>V. Ahja</i>	1
Sotsiaaldemokraatia manöövrid teise sõdade ja revolutsioonide ajajärgu eel . .	14
Desarmeerimine ja Nõukogude Liit. <i>N. K.</i>	19
Lausanne tulemused. <i>L. Madjar</i>	25
Sõda imperialistilisele sõjale. <i>N. K.</i>	29

„Klassivõitluse“ toimetuse ja talituse
adress:

Ленинград 31, ул. 3-го июля 48

„Klassivõitluse“ tellimise hind 1933. a.:

1 aasta	10 rbl. — kop.
1/2 „	5 „ — „
1/4 „	2 „ 50 „

Ответственный редактор: Г. Пегельман. — Технический редактор: Каротамм.
Издание № 131. Сдано в производство 2. X. 1932. Подписано к печати 19. X. 1932.
Формат 74×105. 2¹/₄ печ. лист. Кегль 10. 1 печ. лист 84.320 зн. Всего 189.720 знаков

Журнал „**КЛАССОВАЯ БОРЬБА**“ № 147 на эстонском языке.
Издание ЭКП (Этсекции Коминтерна).

Ленгортит №/58920. — Тир. 1200. — Типография „Кюльвал“, ул. Держинского № 49.
Зак. 3424. Илл. „Кюльвал“.

